Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 184 (14295) | 1976 оной августын 6, пятница | Сэн 2 мүнгэн

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАДАЙ ХУДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА УРАЛАН НАРИЖУУЛАГША ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Уралан нарижуулгын ажал ябуулгада габьяатай байһанайнь түлөө иимэ хүнүүдтэ Буряадай АССР-эй габьяата уралан нарижуулагша гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо:

Долгих Иван Петровичто — аппаратно-ээрэлгын үйлэдбэриин заһабарилгын мастер.

Синицкий Леонид Петровичто — шэмэглэлэй үйлэдбэриин начальник.

Тумашов Владимир Никитовичтэ — хиналта-хэмжэлгын приборнуудые заһабарилдаг слесарьнүүдэй бригадир.

Шиханов Юрий Александровичта — сэбэрлэлгын түхеэрэлгэнүүдэй механик.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан
1976 оной августын 5.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1976—1980 ОНУУДТА ГАЗАРТАА МЕЛИОРАЦИ ХЭХЭ ТҮСЭБ, ШАНАРЖУУЛАГДАҺАН ГАЗАР АШАГЛАЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет «1976—1980 онуудта газартаа мелиораци хэхэ түсэб ба шанаржуулагдаһан газарые ашаглалга һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» тогтоол баталан абаа. Тэрэ тогтоол соо иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: «Хүдөө ажахыгаа саашадань хүгжөөхын тула сэхэ шууд бэелүүлэгдэжэ байгаа программа зохилдуулан, газаран мелиораци ороной хүдөө ажахын шухала шухала бүхы районуудта үргэнөөр эрхилэгдэжэ байна. Юһэдэхи табан жэлэй туршада уһалагдадаг ба хатаагдаһан ... миллион шахуу гектар газар ашаглалгада оруулагдаа, ... миллион үлүүтэй гектар бэлшээри уһатай болгогдоо, ... миллион гектар талмайтай сабшалан ба хахалагдадаг газарые һайжаруулан шанаржуулха хүдэлмэри хэгдээ. Ороной олохон районуудта уһалууриин ба уһыень һабхаруулан хатааха шэнэ ехэ системэнүүд баригданхай.

1971—1975 онуудта шанаржуулагдаһан газар дээрэ ороохо таряа ургуулан абалга хоёр дахин шахуу ехэ болоһон, сэбэрлэгдээгүй хлопок ба барайгар гүрэндэ худалдан абаха табан жэлэй түсэбэй даабаринууд үлүүлэн дүүргэгдэһэн, тэндэ овощ, малай тэжээл ба хүдөө ажахын бусад продукци ургуулалга нилээд нэмэһэн юм. Газарай мелиораци малай тэжээл элбэгжүүлгэдэ хэрэгтэ бүри ехэ удха шанартай боложо байна. Уһалагдадаг сабшалан ба бэлшээринүүд нилээд ехэ талмай дээрэ бии болгогдоо. РСФСР-эй Хара хүрьһэгүй нютагуудай газарта мелиорациин ехэ удаан сагай программа бэелүүлхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана.

Гэхэ зуура, мелиоративна хүдэлмэри эмхидхэхэ, уһалагдадаг ба уһыень һабхаруулан хатааһан газарые ашаглалгын талаар горитой муу дунданууд бии, эдэнь газарай дээрэхи хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые, газарай мелиораци хэхэ капитальна хүдэлмэридэ һомологдоһон мүнгэнэй ашаг үрые бага болгоно. Шанаржуулагдаһан газаран олохон талмайнуудта ороохото, тэжээлэй ба хүдөө ажахын бусад ургамалнуудай ургасань нилээд бага байһаар, тэжээлэй ногооной абтадаг ехэ талмай дээрэ уһан хаһа сагаа тогтоогдоногүй, севооборотнууд ашаглалгада удаанаар оруулагдана. Хэдэ хэдэн районуудтахи гол мүрэнүүд ба нуурнууд ашаг багатайгаар хэрэглэгдэнэ, уһан гээлтэ хоролтодо ехээр оруулагдана. Нютагуудтахи партийна, Соведүүдэй, хүдөө ажахын ба уһанай ажахын зургаанууд шанаржуулагдаһан газар бүри һайнаар ашаглахын тула шухала хэмжээнүүдые заримдаа абанагүй, проектнэ, барилгын ба уһанай ажахынуудые ашагладаг эмхинүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха хэрэгтэ анхарал дутамаар хандуулна.

СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство, союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд уһалууриин ба уһыень һабхаруулан хатааха системэнүүдые бариха, шанаржуулагдаһан газарнуудые хүдөө ажахын талаар ашаглаха хэрэгтэ нэгэдхэмэл гурим зарим томо барилганууд дээрэ хангаагүй.

Ажахынууд доторой мелиоративна системэнүүдые ашаглаха түрүү формо — гүрэнэй ашаглалгын эмхинүүдээр техническэ хэрэглэмжэ хүсэд хангаха ябадал — удаанаар нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлэгдэнэ. Шанаржуулагдаһан газар дээрэ ургуулагдадаг ороохото. малай тэжээлэй ба бусад хэдэ хэдэн ургамалнуудай селекциин ба үрэһэнэй ажахын хүдэлмэри һулабтараар эмхидхэгдэнхэй байна. Олохон колхозууд ба совхозууд уһалагдадаг газар тариалан эрхилхэ шадамар бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдөөр, шухала техникээр, транспортын хэрэгсэлнүүдээр, минеральна үтэгжүүлгээр, материально-техническэ бусад зүйлнүүдээр дутамаг хангагданхай байна.

Шухала шухала барилганууд уһанай ажахын хэдэ хэдэн эмхинүүдтэ саг болзор соогоо ашаглалгада оруулагданагүй. барилгын сметээр хараалагдаһан үнэ сэн үлүү ехэ болгогдоно, мелиоративна хүдэлмэриин муу шанартайгаар бүтээгдэдэг, барилганууды проектно-сметын документнүүдээр хаһа саг соонь хангадаггүй ушар үзэгдэнэ.

Барилгын, харгын ба коммунальна машина бүтээлгын министерство, СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерство, Химическэ промышленностиин министерство, Электротехническэ промышленностиин министерство ба бусад хэдэн министерствэнүүд бүтээсэ ехэтэй машинануудаар, механизмуудаар, түхеэрэлгэнүүдээр, мелиоративна системэнүүдэй барилгада тэдэниие ашаглалгада оруулха, үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулха, автомадаар зэбсэгжүүлхэдэ шухала, үрэтэй һайн материалнуудаар уһанай ажахын эмхинүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдыень хангахын тула шухала хэмжээнүүдые абанагүй.

Уһалагдадаг ба уһыень һабхаруулан хатааһан газар дээрэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые нилээд ехэ болгохо, хүдөө ажахын үйлэдбэридэ сагай уларилай муугаар нүлөөлэлгые хороохо зорилгоор КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет иигэжэ тогтообо:

Газарай мелиораци саашадаа бүри ехэ хэмжээтэйгээр бэелүүлхэ, тэндэхи ургамалнуудай ургасые бухы аргаар дээшэлүүлхэ гээшэ 1976—1980 онуудта партийна, Соведүүдэй, хүдөө ажахын ба уһанай ажахын зургаануудай шиидхэхэ шухалын шухала зорилго мүн гэжэ тоолохо.

Иимэ юумэ хангахыень союзна республикануудай Компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ, «Союзсельхозтехникэдэ», нютагуудтахи партийна, Соведүүдэй хүдөө ажахын ба уһанай ажахын зургаануудта дурадхагдаа:

Поволжиин гандадаг газарнуудта, Хойто Кавказда, Украинын тала нютагуудта, бусад хэдэ хэдэн районуудта ороохо таряа лаб һайнаар ургуулжа абахаар ехэ зононуудые бии болгохын тула газар уһалха хүдэлмэреэ түргэдхэхэ, уһалагдадаг. тэрэшэлэн хатаагдаһан хахалагдадаг газарай, түбхын түрүүн Прибалтикын республикануудай, Белоруссиин, Украинын, РСФСР-эй Хара хүрьһэгүй газартай нютагуудай ешмээнэй, обёосой, хара тарянай тарилгануудые үргэдхэхэ ба ургасыень дээшэлүүлхэ;

Кубаньда Казахстанда, Каракалпагай АССР-тэ, Волго мүрэнэй адагта, Алас Дурнада барайгар бүри ехээр ургуулжа абадаг болохын тула уһалууриин инженернэ системэнүүдые барижа үргэлжэлхэ;

хлопогой таригдадаг районуудтахи газарые уһалха, ашаглагдажа байгаа уһалууриин системэнүүдые техническэ талаарнь улам нарижуулан һайжаруулха хүдэлмэри үргэдхэхэ, сэбэрлэгдээгүй хлопок бүри ехээр ургуулжа абаха, мал ажалай продукци бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохо ябадал хангахын тула хлопок-люцерның севооборотнуудые нэбтэрүүлжэ түгэсхэхэ;

Дунда Азиин, Закавказиин республикануудай, Казахстанай, Украинын, Молдавиин ба РСФСР-эй уһалагдадаг газарай кукурузын таригдадаг талмайе ехэ болгохо ба ургасыень дээшэлүүлхэ;

гол түлэб уһалагдадаг газарнуудта овощ таридаг болохо ба ургасыень дээшэлүүлхэ. Тиихын тулада томо томо городуудай, промышленна түбүүдэй зононуудахи овощ ургуулдаг тусхай мэргэжэлтэй ажахынуудта уһалууриин системэнүүдэй барилгые гол түлэб дүүргэхэ, тэрэшэлэн, ороной урда районуудта — Волго-Актюбинска нуга хотогор газарнуудта, Хойто Кавказда, Украинын урда зүгтэ, Молдавида, Азербайджанда, Узбекистанда ба бусад районуудта худалдагдаха эртын овощ ба дулаанда дуратай ургамалнуудые ургуулан абалгаяа улам үргэдхэхэ:

РСФСР-эй Хара хүрьһэгүй газартай нютагуудта мелиоративна хүдэлмэри эршэмтэй түргэнөөр ябуулха тэндэхи уһанай ажахын эмхинүүдэй, хүдөө ажахын техникын тусхай мэргэжэлтэ отделениинүүдэй материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, шадамар бэрхэ хүдэлмэрилэгшэдөөр тэдэниие бүридүүлхэ, тэрэшэлэн энэ нютагта мяха, һү үйлэдбэрилэн абаха ехэ баазын бии болгогдохые хараада абажа, Полесиин газарта мелиораци хэхэ ба ашаглаха хүдэлмэри эмхидхэхэ;

мал ажалай түгэс түхеэрэлгэтэй холбоо томо нэгэдэлнүүдые үбһэ тэжээлээр тогтууритай һайнаар хангахын тула шухала мелиоративна хүдэлмэри эрхилхэ;

хээрын сабшалангуудые һайжаруулха, сабшалан болон бэлшээринүүдые уһалхын тула ехэ хүдэлмэри ябуулха, шанаржуулагдаһан газарнуудтахи үбһэ ногооной, илангаяа люцерның ба клеверэй ургаса нилээд дээшэлүүлхэ, сүл талын, тиимэшүү ба хадын районуудтахи бэлшээринүүдые уһатай болгохо хүдэлмэри ябуулжа үргэлжэлхэ;

Алас Дурнадахи шанаржуулагдаһан газарнуудта соя бүри ехээр ургуулан абаха, РСФСР-эй ба Украинын урда районуудай, Молдавиин, Закавказиин республикануудай уһалагдадаг газарнуудта тэрэниие ургуулха, мүн соягын зохихо сортнуудые бии болгохо, Дунда Азиин республикануудта, Урда Казахстанда тэрэниие ургуулха технологи зохёохо;

Казахстанай ба Киргизэй уһалагдадаг газарнуудта саахарай свекло бүри ехээр ургуулдаг болохо, тиихын тула тон таарамжатай Поволжиин, Хойто-Кавказай, Украинын урда зүгэй, Молдавиин районуудай уһалагдадаг газарнуудта свёкло таридаг шэнэ зононуудые бии болгохо:

лён, сай, тамхи, сорго, эфирэй тоһотой ба эм домуудта ородог ургамалнуудые, фруктнуудые, жэмэс, виноград ба газар тариалангай бусад продукци бүри ехээр ургуулан абахын тула мелиоративна хүдэлмэри эмхидхэхэ.

Колхозуудай, совхозуудай, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарнуудтахи ургамалнуудай гол продукциие 1976—1980 онуудта үйлэдбэрилэн абаха даабаринууд КПСС-эй Центральна Комитедээр, СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр тогтоогдоо.

Иимэ юумэ хангахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ, партийна, совет. хүдөө ажахын болон уһанай ажахын зургаануудта дурадхагдана гэбэл:

шанаржуулагдаһан газарай гектар бухэниие бүрин хүсэдөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, уһанай нөөсэ баялигуудые гамтай һайнаар хэрэглэхэ, уһалууриин ба хатаагдаһан газар дээрэ таригдаһан хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай ургасые, мүн тэжээлэй абтадаг газарай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ.

хэрэглэлгэдэнь нарин хиналта тогтоогоод, шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар ашагладаг колхоз, совхозуудта агротехническэ нормын ёһоор минеральна үтэгжүүлгэнүүдые нэн түрүүн үгэхэ, мүн ажахынуудта шухала хэрэгтэй оньһон техникэ ба элдэб ургамалнуудай үрэһэ үгэхэ.

Шанаржуулан һайжаруулагдаһан газар дээрэ тарихын тула хүдөө ажахын ургамалнуудай үндэр баян ургаса үгэдэг сортнуудые бии болгохо хүдэлмэреэ үргэдхэжэ, нилээд һайжаруулхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

САГ ОШОО, ШАМДАХААР БОЛОО

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА ҮБҺЭ ТЭЖЭЭЛЭЙ ХЭР ЗЭРГЭ БЭЛЭДХЭГДЭЖЭ БАЙҺАН ТУХАЙ
1976 оной августын 2-ой мэдээн

Аймагууд	Үбһэ хуряаха түсэбынь (мянган центнерээр)	Хуряагдаад байһаниинь (мянган центнерээр)	Нёдондоной хитой сасуулхада (проц.)	Сенаж дараха түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)	Ногооной гурил гаргаха түсэбэй дүүргэлтэ (проц.)	Набшаһата тэжээл бэлэдхэлгэ (проц.)
Баргажанай	242	40,9	116	—	16	7
Кабанскын	176	31,8	46	—	30	—
Түнхэнэй	198	29	62	8	42	33
Захааминай	237	30,4	54	79	7	139
Бэшүүрэй	290	32,7	72	147	25	55
Хурамхаанай	274	31,3	73	0,3	18	47
Мухар-Шэбэрэй	366	35,3	88	58	21	57
Прибайкалиин	98	8,5	35	36	21	—
Улаан-Үдын	352	32,9	71	116	22	57
Загарайн	191	16,3	55	46	35	69
Хяагтын	344	28,5	57	6	18	33
Хэжэнгын	330	18,2	57	14	13	42
Зэдын	442	29,3	93	3	2	11
Хойто-Байгалай	24	1,4	43	—	—	—
Сэлэнгын	362	18	40	—	22	29
Хориин	260	13,5	45	31	7	28
Баунтын	72	0,2	2	—	—	—
Яруунын	475	8,8	63	—	8	62
Ахын	57	—	—	—	—	—
Республика бүхыдөө:	4800	407,7	62	42	22	43

Энэ жэлдэ олонхи аймагуудта хабартаа, зунай эхеэр гандуу байжа. ажахынууд урда урдынхиһаа зарим тэды хожомдожо үбһэндөө ороо. Июлиин эсэс багаар, мүн июль соо ороһон хура бороогой һүүлээр сабшалангай ногооной һайжархыень олонхи колхоз, совхозууд хүлеэһэн байна. Энээниие яһала ойлгохоор һэн.

Теэд мүнөө зунай һүүл һара — август гарашоод байхада, республикын колхоз, совхозуудта абтаха ёһотой бүхы үбһэнэй ойроодоол 8 процентын хуряагдаад байхадань һанаа амар һуухын яашье аргагүй.

Диилэнхи олон аймагуудта үбһэ сабшалга, хуряалга сенаж даралгын тон аали нобшоор ябуулагдажа байһаниие хэдэн тоо, баримтанууд элитээр харуулна.

Үбһэ хуряалгые абаад үзэе. Республикын статоуправлениин тоо мэдээнһээ харахада, байгша ондо бүхыдөө 401 мянга гаран гектар сабшалангай ногоон сабшагдажа, хамта 4,8 миллион центнер үбһэн абтаха ёһотой аад, мүнөө ойроодоол 80,7 мянган гектар газарай ногоон сабшагдаад, 407,7 мянган центнер үбһэн һүрилэг дөөд байна. Харин нёдондо энэ үедэ мүнөөнэйхиһөө 250 шахуу мянган центнерээр ехэ үбһэ абтаад байгаа.

Даб дээрэ Захааминай аймагта эгээл ехэ, бүхы сабшалангайнь 38 процентын ногоон сабшагданхай. мүн Кабанскын, Түнхэнэй, Бэшүүрэй аймагуудта сабшагдаха ёһотой газаранинь 29—37 процентын ногоон унагаагдаа. Харин тиихэдэнь сабшалангай газараар ехэ Яруунын, Сэлэнгын, Хориин, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Зэдын аймагууд сабшаха газарайнгаа ойроодоол 13—15 процентын ногоо «хүлһөөнь буулгаа» нэрэтэй. Үнэндөө, дээрэ дурсагдаһан аймагуудай олонхи ажахынуудта уһалагдадаг сабшалан ехэ, ногоонойнь ургасашье муу бэшэ. Үбһэеэ бүри үнинэй сабшажа эхилхээр дүүрэн аргатай байгаа. Эдэ аймагууд үбһэндөө хожомдожо ороһон мүртөө, мүнөөшье энэ хүдэлмэреэ муугаар ябуулна.

Колхоз, совхозуудта үбһэ сабшалга хуряалга хоёрой хоорондо ехэ забһар гаргагдана. Мүнөө ажахынуудта бүхыдөө сабшагдаһан газарай аяар 60 шахуу процентынь ногоон үшөө хуряагдаагүй, хура бороодо орожо, шанараа гээжэ хэбтэнэ. Илангаяа Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Хориин, Хяагтын аймагуудта нилээд ехэ газарта сабшагдаһан ногоониинь хуряагдаадүй.

Мухар-Шэбэрэй аймагай зарим ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд (жэшээнь, «Одон», «Эрдэм», «Авангард» совхозуудай, «Знамя Ленина», «Путь Ленина» колхозуудай) хура бороо ходо орожо, үбһэ ёһоор абхуулнагүй гэжэ гомдоно. Теэд эндэхи «Заганский» колхоз (түрүүлэгшэнь В. А. Колмаков, парторганизациин секретарь И. Ф. Хохлов) хүн зоноо, техникэеэ гүйсэд элсүүлэн хүдэлгэжэ, богони болзорто 5 мянга гаран центнер үбһэ соможо, 15,5 мянган центнер сенаж дараад, энэ ажалаа үдэрһөө үдэртэ, эршэдхэнэ.

Иимэ жэшээнүүд аймаг бүхэндэ бии. Хяагтын аймагай «Родина» колхозойхидой 4 мянга гаран центнер үбһэ һүрилөөд байхадань, Хүдэриин, «Пограничный», Алтайн совхозууд, Ранжуровай нэрэмжэтэ, «Дружба», «Заря» колхозууд һая болотор нэгэшье центнер үбһэтэй болоогүй байгаа.

Иигээд ерэхэдэ эндэ гансал сагай уларил зэмэтэй бэшэ. Ажахынуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ ажалай эмхидхэлэй һула, хүдэлмэриин бүтээсын тон бага дээрэһээл үбһэ хуряалга, сенаж даралга, ногооной гурил гаргалга мүртэй урагшаа ябанагүй.

Эгээл энэ шалтагаанһаа боложо, Сэлэнгын аймаган ажахынууд бүхыдөө миил 17,9 мянган центнер үбһэ һүрилөөд байна гэхэ гү, али түсэбөө 5 процентдэ хүргөө. Харин нёдондо энэ үедэ эндэхид 44,5 мянган центнер үбһэтэй байгаа. Тон иимэрхүү байдал Хориин, Хэжэнгын аймагуудта үзэгдэнэ.

Байгша ондо аймагуудта **сенаж нёдондонойхиһоо зарим тэды ехэ дарагдаад байбашье,** бүхыдөө 700 мянган центнер түсэбэй орондо 29,5 мянган центнер бэлэдхэгдээ. Илангаяа хура бороотой, сабшаһан ногоо һайнаар хатаажа абаха аргагүй үедэ шэмэтэ тэжээл ехэ дараха шухала байна. Теэд Яруунын, Сэлэнгын, Кабанскын аймагууд мүнөө хүрэтэр нэгэшье центнер сенаж дараагүй. Хяагтын, Зэдын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагууд сенаж дараха хүдэлмэриие тооногүй.

Адууһа малда, хони, хурьгадта ехэ хэрэгтэй тэжээл болохо — **витаминтан ногооной гурил татаха, модо, бургааһанай ногоон намаа набша бэлэдхэхэ** түсэб хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые хаа хаанагүй эрид түргэдхэхэ, гээгдэлээ усадхаха, илангаяа таряа хуряалгын эхилтэр ехэнхи үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абаад байхын тула бүхы шухала хэмжээ абаха саг ерээ.

Н. А. АФАНАСЬЕВА.

ХЭЛЭҺЭН ҮГЭДӨӨ ХҮРЭНЭ

Бэшүүрэй аймагай «Сибирь» совхозой һаалишад, мал адуулагшад зунай һарануудта һү һаали дээшэлүүлхын, мүн тэрэнэй шанар бүри һайжаруулхын түлөө ашаг үрэтэй социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргажа, аймагайнгаа һү һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдтэ нээмэл бэшэгээр хандаа бэлэй. Тэдэнэй эдэбхи үүсхэл партиин райкомой болон аймагай гүйсэдхэхэ комитет һайшаажа, түрүү һаалишадай дүй дүршэл бүхы колхоз, совхозуудта нэбтэрүүлхэ, социалис мүрысөө бүри үргэдхэхэ зорилготой хэмжээ ябуулгануудые батална абаһан юм.

Тус совхозойхид мүнөө үедэ абаһан уялгаяа дүүргэхэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ гэжэ эршэмтэй шангаар хүдэлжэ байнхай. Энээнэй түлөө бухы арга боломжонуудаа, баян дүй дүршэлөө гүйсэд хэрэглэжэ, үнгэрһэн һарануудта ажалай бага бэшэ амжалта туйлаа. Гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб 130 процент дүүргэжэ, 3624 центнер һайн шанартай һү энэ совхозойхид тушааба. Совхозой хоёр фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд зунай элдин сагта адууһа малаа һайнаар харууһалжа, шэмэтэй һүнгэ ногоон дээрэ адуулжа, нэмэлтэ тэжээлэй зүйлнүүдые үгэжэ, һү һаалияа бүри дээшэлүүлжэ байнхай.

Социалис мүрысөөндэ Топкын һү һаалиин фермэ һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Хахад жэлэйнгээ даабаринуудые үлүүлэн дүүргэнхэй. Гансал июнь һарада һү һааха түсэбөө 136 процент, һү худалдаха түсэбөө 149 процент дүүргээ. Энэ фермые үни удаанай мал ажал дээрэ хүдэлжэ байһан, баян дүй дүршэлтэй, Коммунис партиин гэшүүн Алексей Петрович Степанов хүтэлбэрилнэ.

— Һү ехээр һаахаһаа гадна, тэрэнэй шанар һайжаруулха гээшэ гансашье гүрэнэй даабари дүүргэхын түлөө бэелүүлэгдэнэ бэшэ, харин мал ажалһаа ородог олзо доход бүри ехэдхэхэдэ туһатай ха юм. Юуб гэхэдэ, һүнэй тоһолигые 0,1 процентээр дээшэлүүлбэл, совхозоороо 200 центнер нэмэлтэ һүн абтаһантай адли болодог. Хэрбээ һүнэй товарность 1 процентээр дээшэнь болгобол, үшөө 73 центнер һү гүрэндэ худалдажа шадаха байнабди. Тиимэһээ эдэ асуудалнуудта бидэ онсо анхарал хандуулжа, һараһаа һарада һү һаали дээшэлүүлхэ, ашаг шэмыень арьбадхаха гэжэ оролдонобди, — гэжэ Алексей Петрович хөөрэнэ.

Нээрээшье нёдондо жэлдэ һүнэй тоһолигынь 3,4 процент байгаа һаа, мүнөө үедэ тэрэнь 3,53 процентдэ хүрөөд байна.

Нигэжэл оролдосотой һайнаар, эршэтэй шангаар ажаллахадаа, Топкын фермынхид амжалта туйлана ха юм. Ажалай үндэр бүтээсэ туйладаг һаалишад эндэ олон. Тэдэнэй тоодо нэн түрүүн Ирина Антоновна Степанова, Мария Зиновьевна Кузьмина. Ксения Николаевна Турпанова гэгшэд ороно.

Аймаг соогоо үүсхэл гаргаһан «Сибирь» совхозой һаалишадай саашадаашье нэтэрүү шангаар хүдэлжэ, абаһан ехэ уялгануудаа дүүргэхэнь дамжаггүй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Сибирь» совхозой Топкын түрүү һү һаалиин фермын һаалишад. Баруун гарһаа тус фермые даагша коммунист Алексей Петрович Степанов.

П. ЖАПОВАЙ фототекст.

ЭРХИМЛЭБЭ

ЗАГАРАЙ. Тэжээл бэлэдхэлгэеэ эмхитэйгээр, богони болзорто үнгэргэхын тула «Гигант» колхозой гэшүүд нилээд оролдожо байна. Үбһэшэдэй звенонуудай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Һаяхан энэ тэмсэлэйнь ээлжээтэ дүн согсологдожо, Т. И. Трофимовай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал звено эрхимлэбэ.

Тус колхозой үбһэшэд һаяхан үбһэндөө ороо юм. Тиибэшье мүнөө 690 гектарай ногоо сабшажа, 511 центнер үбһэ һүрилөөд байна. Тиихэдэ түсэбэй ёһоор 600 тонно сенаж даража байгаад, 900 тонно даража, түсэбөө холо үлүүлэн дүүргэбэ.

КПСС-эй РАЙКОМОЙ ПЛЕНУМ

Нарһата тосхондо КПСС-эй Яруунын райкомой пленум боложо үнгэрөө. Тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадагшад эмхидхэлэй асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна.

Һургуулида ошохо болоһонтойнь дашарамдуулан, нүхэр **Алсахаев** Владимир Замошкеевичые КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретариин, райкомой бюрогой гэшүүнэй уялгануудһаа пленум сүлөөлбэ.

КПСС-эй райкомой хоёрдохи секретаряар нүхэр **Буерачный** Эдуард Иванович һунгагдаа. Тэрэ партиин райкомой бюрогой бүридэлдэ мүн оруулагдаһан байна.

ТАРЯА ХУРЯАЛГАДА—ЭРШЭ, ШАНАР

Хүдөө нютагуудай ажалшадта харюусалгатай үе болонхой — ургаса хуряалга түлэг дундаа ябажа байна. Кубаниин таряашадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй эльгээһэн бэшэгтэ харюу болгон, хуряалгын хүдэлмэри эршэмтэй түргэнөөр, эрхим шанартайгаар ябуулхын түлөө, гүрэндэ таряа худалдаха түсэбүүдээ дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөн колхоз, совхозуудта үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэнэй ёһоор, августын 2-ой байдалаар 27,4 миллион гектарай ороохото, ороохото-бобово ургамалнууд (кукурузагүйгөөр) хадагдаад байба. Энэнь тарилгын талмайн 22 процент болоно. Хадагдаһан талмайн 67 процентын тарян сохигдожо абтаа.

Белоруссида, Украинада, Россиин Федерациин хэдэ хэдэн областьнуудта. хадалга сохилго хоёрой хоорондо алгасал тохёолдуулагдаа. Механизаторнууд хуряалгын хүдэлмэриин эршые улам түргэдхэжэ байна.

(ТАСС).

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

УЛААН-ҮДЫН НАРИН СЭМБЫН КОМБИНАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Социалис мүрысөөндэ үйлэдбэриин үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаһанайнь түлөө иимэ хүнүүдые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Бабушкина Любовь Антоновнае — комбинадай ахамад инженер.

Базархандаева Ольга Осоровнае — нооһо илгагша.

Бальжир Любовь Михайловнае — нооһо илгагша.

Беломестнова Екатерина Ивановнае — илгалгын цехэй начальник.

Гончарова Ульяна Яковлевнае — техническэ хиналтын таһагай начальник.

Горькова Евгения Федоровнае — ажалай ба салин хүлһэнэй таһагай начальник.

Гылыкова Надежда Дондокорнае — будалгын ба карбонизациин таһагай мастер.

Иванов Иван Калистратовичые — туршалгын бүлэгэй бригадир.

Карбаннова Клавдия Николаевнае — бүд нэхэгшэ.

Лаврентьева Зинаида Константиновнае — утаһа ээрэгшэ.

Сафронов Виктор Афанасьевичые — мастерай туһалагша.

Спиридонов Николай Кирилловичые — аппаратно-ээрэлгын үйлэдбэриин начальник.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной августын 5.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Т. И. ДРОГИНАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА ИНЖЕНЕР ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Эрдэм. техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай ахалагша дессинатор нүхэр Таисия Ивановна **Дрогинада Буряадай АССР-эй габьяата инженер** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орлогшо В. УБЕЕВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ. Соведүүдэй байшан.
1976 оной августын 5.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ, СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

1976—1980 ОНУУДТА ГАЗАРТАА МЕЛИОРАЦИ ХЭХЭ ТҮСЭБ, ШАНАРЖУУЛАГДАҺАН ГАЗАР АШАГЛАЛГЫЕ ҺАЙЖАРУУЛХА ХЭМЖЭЭНҮҮД ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

1976—1980 онуудай капитальна хүдэлмэридэ hомологдоhон гүрэнэй мүнгэ зөөреэр 4,17 миллион гектар уhалууриин газар, 4,71 миллион гектар хатаагдаhан газар ашаглалгада оруулхыень, 37,64 миллион гектар сүл тала ба хадата газарай бэлшээриие уhажуулхыень, мүн газар шанаржуулан hайжаруулдаг түхеэрэлгэнүүдэй техническэ хэмжээе hайжаруулха хүдэлмэри, хатаагдахаар бэшэ газарнуудта культуртехническэ хүдэлмэри ябуулхыень СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, «Союзсельхозтехникэдэ», союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаба.

Томо ехэ хото городуудай, промышленна түбүүдэй хүн зониие элбэг дэлбэгээр хангахын тула уhалууриин газар дээрэ овощой тогтууритай hайн ургаса хуряадаг зононуудые байгуулжа дүүргэхэ талаар тодорхой даабаринуудые баталхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Эдэ ажахынуудай мүнгэ зөөреэр газар шанаржуулан hайжаруулхын тула колхозуудай гаргаhан үүсхэлые али болохоор дэмжэхыень, подрядна эмхинүүдэй проектнүүдые зохёоходо, хүдэлмэреэ бэелүүлхэдэ эдэнэртэ туhалхыень, шухала хэрэгтэй барилгын материалнууд болон түхеэрэлгэнүүдээр хангахыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

Союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд, Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерство эдэ бүгэдые хангаха уялгатай гэбэл:

уhанай нөөсэ баялигуудые улам үрэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлжэ байдаг мелиоративна түхеэрэлгэнүүдэй техническэ талые саашадань hайжаруулха, Дунда Азиин ба Казахстанай гол мүрэнүүдые уhа ехэтэй болгохо талаар бүлэг хүдэлмэри бэелүүлхэ, Алас-Дурна зүгтэ, Украинада, Белоруссида үерhөө хүдөө ажахын эдлүүриин газарые хамгаалха хүдэлмэри бэелүүлхэ:

баригдаhан ехэ ехэ каналнууд болон хаалтануудые хэрэглэн, уhалууриин газарые ашаглалгада үгэлгые түргэдхэхэ, гидростанцинууд ба хаалтануудые бариха үедэ хүдөө ажахын эдлүүриин үнэтэ шухала газар дайдын уhанда абталгые бага болгохо.

Уhалууриин ба хатаагдаhан газарые колхоз, совхозуудта, гүрэнэй ажахын бусад предприятинуудта ашаглахынь тула үгэлгэ байгша оной ноябриин 1 болотор дүүргэгдэхэ ёhотой гэжэ тогтоогдоо.

1976—1980 онуудта газар шанаржуулан hайжаруулхын, эдэниие хүдөө ажахыда ашаглахын тула (үйлэдбэридэ хабаагүй барилгануудые оруулалсан) 38667 миллион түхэриг, тэрэ тоодо барилга-хабсаралгын хүдэлмэридэ 26381 миллион түхэриг гүрэнhөө hомологдохо байна.

Уhанай ажахын барилгые колхоз, совхозуудтахи ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудтахи үйлэдбэриин болон үйлэдбэридэ хабаагүй барилгануудтай тааруулан хэхын тула, шанаржуулагдаhан газарые саг соонь, ашаг үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө эдэниие гол фонднуудаар хангахын тула союзна республиканудай Компартинуудай ЦК-нууд, Министрнүүдэй Соведүүд, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство газар шанаржуулан hайжаруулгын ехэ барилгануудай хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь бэелүүлхэ уялгатай.

Гүрэнэй мүнгэ зөөреэр баригдаhан ажахынууд хоорондын мелиоративна түхеэрэлгэнүүдые, барилгануудые гүрэнэй тусхай актнуудай үндэhөөр колхоз, совхозуудта, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта бусалтагүйгөөр дамжуулан үгэхэ гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет тогтоогоо. Уhалууриин ба хатаагдаhан газарые улам бүри ашаг ехэтэйгээр ашаглаха, зохихо эдлүүриин газарые проектнүүдээр хараалагдаhан болзортонь үрэ үгэдэг болгохо, эдэниие бэелүүлээгүй байhанай түлөө харюусаха гэhэн уялга ажахынууд абаха ёhотой гээд актнууд дотор хараалагдаха зэргэтэй байна.

СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, союзна ба автономито республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд, хизаарнууд, областьнууд болон районуудай гүйсэдхэхэ комитедүүд мелиоративна түхеэрэлгэнүүдые индустриальна үндэhэ hууритай болгохо талаар, заhабарилга-ашаглалгын эмхинүүдэй үйлэдбэриин үндэhэ hуури байгуулха ба техническэ талаарнь хангахын тула ажахынууд хоорондын түхеэрэлгэнүүдые, гидротехническэ барилгануудые гүрэнэй ашаглалгын эмхинүүдтэ дамжуулгые хараалагдаhан гуримаар түгэсхэхэ хүдэлмэри тодорхойлжо, эмхидхэлэй-техническэ шухала хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхэ ёhотой.

Уhалууриин ба хатаалгын түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэй хойноhоо харууhалхын тула тусхай машинануудые бүтээхэ гэжэ жэлэйнгээ түсэбүүд дотор хараалхыень Барилгын, харгы замай ба коммунальна машина бүтээлгын министерствэдэ, Тракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствэдэ, мал ажалда, тэжээл бэлдэлгэдэ шухала хэрэгтэй машина бүтээлгын министерствэдэ дурадхагдаа.

Уhанай ажахын барилгын ба культуртехническэ хүдэлмэридэ, мүн мелиоративна хоолой соргонуудые, насосно-силовои түхеэрэлгэнүүдые, булад ба шэрэм задвижкануудые, промышленна трубопроводно арматурые, электро - түхеэрэлгэнүүдые, кабельна продукци ба мелиоративна түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада үгэлгэдэ хабаатай подрядна барилга-хабсаралгын, заhабарилгын хүдэлмэриин программа бэсдүүлгые хангахаар материально-техническэ бусад нөөсэ баялигуудые ашаглаха хүдэлмэри бэелүүлхын тула мүнгэ hомололгые жэлэйнгээ түсэбүүд дотор хараалхыень КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет СССР-эй Госпланиие, СССР-эй Госснабые, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалба.

1976—1980 онуудта уhанай ажахын барилга хэхын, мелиоративна түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгада оруулхын культуртехническэ хүдэлмэри бэелүүлхын тула шухала хэрэгтэй машинануудаар хангаха гэжэ тогтоолоор хараалагданхай.

1976—1980 онуудта мелиоративна түхеэрэлгэнүүдые барихын, хүдөө ажахын ургамалнуудые уhалхын тула машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые, нүүдэл бүлүүр станцинуудые, мүн экскаваторнуудта, барилга-харгы замай ба мелиоративна машинануудта, бүлүүрнүүдтэ шухала хэрэгтэй запас частьнуудые бүтээхэ даабаринууд Трактор ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын министерствэдэ, Барилгын, харгы замай ба коммунальна машина бүтээлгын министерствэдэ, Судна бүтээлгын промышленностиин министерствэдэ, Химическэ ба нефтиин машина бүтээлгын министерствэдэ, бусад хэдэ хэдэн министерствэнүүдтэ, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Узбегэй ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Грузиин ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ тогтоогдоhон байна. 1976—1980 онуудта газар шанаржуулхын, уhалууриин хүдэлмэриие оньhожоруулхын тула шэнэ түхеэрэлгэнүүдые, тракторнуудые, бүтээсэ ехэтэй машинануудые, түхеэрэлгэнүүдые зохёон бүтээхэ даабаринууд мүн лэ хараалагдаба.

1976—1980 онуудта мелиоративна барилга хэхын тула дренажна хоолой соргонуудые бүтээн гаргаха даабари СССР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ тодорхойлогдоо.

1976—1980 онуудта уhалууриин техникэ ба нүүдэл бүлүүрэй станцинуудые заhабарилхыень, техникээр хангахыень, колхоз, совхозуудай ба гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудай уhа руу табижа бүлэхэ насосуудые заhабарилха тусхай цехүүдые, пунктнуудые хүгжөөхыень, мүн энэ техникые запас частьнуудаар hайса хангахыень «Союзсельхозтехникэдэ» даалгагдаба.

1976—1980 онуудта хэмжэлгын приборнуудые, автоматизациин хэрэгсэлнүүдые зохёожо бүтээн гаргахыень, мүн мелиоративна ехэ ехэ түхеэрэлгэнүүдые автоматикаар, телемеханикаар хангаха хабсаралгын, ашаглалгада оруулалгын хүдэлмэри бэелүүлхыень Прибор бүтээлгын, автоматизациин хэрэгсэлнүүдэй ба хүтэлхэ түхеэрэлгэнүүдэй министерствэдэ даалгагдаа.

СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ шухала хэрэгтэй барилгын тусхай хүдэлмэри бэелүүлхыень, мүн шанаржуулан hайжаруулагдаhан газарые хүдөө ажахыда ашаглаха барилгануудые хэхыень, барилгын индустриин ба барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудые, техническэ мэргэжэлэй училищинууд ба тусхай hуралсалай бусад hургуулинуудые, байрын гэрнүүдые, элүүрые хамгаалгын, коммунальна ажахын ба подрядна хүдэлмэриин түсэбүүдээр баталагдаhан соёлой-ажаhуудал хангалгын барилгануудые хэхыень СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерствэдэ, Транспортна барилгын министерствэдэ, СССР-эй Хабсаралгын ба тусхай барилгын хүдэлмэриин министерствэдэ, Нефтиин ба газай промышленностиин предприятинуудые баридаг министерствэдэ, СССР-эй Хэлхээ холбооной министерствэдэ, СССР-эй Хүдөөгэй барилгын министерствэдэ, СССР-эй Хүндэ индустриин предприятинуудые баридаг министерствэдэ, СССР-эй Промышленна барилгын министерствэдэ, СССР-эй Барилгын министерствэдэ даалгагдаа.

Шанаржуулан hайжаруулагдаhан газарнуудые сабшалан бэлшээри болгохын тула 1976—1980 онуудта союзна республиканудай Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэнүүдэй эмхинүүдые олон жэлэй үбhэ ногооной үрэhөөр хангахыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгагдаба.

1976—1980 онуудта тусхай шэглэлтэй үрэhэнэй ажахынуудтахи уhалууриин ба хатаагдаhан газар нютагуудые — тогтууритай hайн ургаса үгэдэг олон жэлэй үбhэ ногооной үрэhөөр, харин Дунда Азиин ба Закавказиин районуудые, РСФСР-эй ба Украинын ССР-эй урда районуудые хусы үбhэнэй үрэhэ хүрэнгөөр hайса хангахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ дурадхагдаа.

Хүдөө ажахын кадрнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ hургуули Украинын уhалууриин газар таряалангай эрдэм-шэнжэлэлгын институтда эмхидхэхэ тухай СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствын дурадхал hайшаагдан абтаба.

1980 ондо «Гидромелиораци» ба «Гидромелиоративна хүдэлмэриие оньhожоруулга» гэhэн мэргэжэлээр дээдэ hургуулинуудта студентнэрые абалгые 8,5 мянган хүндэ хүргэхыень, тэрэ тоодо үдэрэй hуралсалда 6,5 мянган хүниие абахыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Дээдэ ба тусхай дунда hуралсалай министерствэдэ, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

Ажахынуудта байрын гэрнүүдые, хүүгэдэй эмхи зургаануудые, бусад шухала хэрэгтэй барилгануудые бодхоолгодо хабаадуулха зорилготойгоор уhалагшадай, операторнуудай, уhалууриин машинануудые жолоодогшодой дүй дүршэлтэй кадрнуудаар шанаржуулан hайжаруулагдаhан газартай ажахынуудые бүридүүлхыень союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ даалгагдаhан байна. Хүдөө ажахын ургамалнуудые уhалдаг, совхозуудта, гүрэнэй хүдөө ажахын бусад предприятинуудта ажалладаг хүдэлмэришэдтэ «Уhалалгын I классай мастер», «Уhалалгын II классай мастер» гэhэн нэрэ зэргэ олгохоор тогтоогдоhон байха юм. «Уhалалгын I классай мастер» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэгшэдтэ—20 процент, харин «Уhалалгын II классай мастер» гэhэн нэрэ зэргэтэй болоhон хүнүүдтэ салин хүлhэнэйнь 10 процент болохо нэмэлтэ түлбэри үгтэхэ байна. Хүдөө ажахын ургамалнуудые уhалха хүдэлмэридэ хабаададаг колхозниигуудта иимэ нэрэ зэргэ олгожо, салин хүлhыень нэмээхэ гэжэ колхозуудта дурадхагдаа.

Дунда Азиин республиканууд, Казахстаниие, Поволжиин, Хойто Кавказай, Украинын урда хубиин районуудые уhаар хангаха арадай ажахын холын хараата шухала зорилгонуудые шиидхэхын тула тогтоолоор даалгагдаа гэбэл:

Сибириин гол мүрэнүүдэй урасхалые Дунда Ази ба Казахстан руу шэглүүлхэ түхеэрэлгэнүүдые бариха, технико-экономическа үндэhэ баримтатай проект зохёохыень, мүн хойто зүгэй мүрэнүүдэй урасхалай зарим хубиниень Волго мүрэн руу годируулха түхеэрэлгэнүүд ба барилгануудай техническэ проект зохёон табижа дүүргэхыень СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерствэтэй, СССР-эй бусад зохихо министерствэнүүдтэй, албан зургаануудтай хамта СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ даалгагдаа;

уhанай нөөсэ баялигуудые нютаг нютагуудта хубаарилгын экологическа, физико-географическа, социально-экономическа хүгжэлтэнүүдтэ ямараар нүлөөлдэгыень хараада абажа, хүдэлмэриин хэмжээн ба эзлжээе эрдэм ухаанай заабаряар үргэлжэдэнь шэнжэлхын тула Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй баталhан хүдэлмэриин программые СССР-эй Наукануудай академи, СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерство, СССР-эй Хүдөө ажахын министерство, СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерство, СССР-эй Загаhанай ажахын министерство, СССР-эй Геологиин министерство ба СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гидрометеорологическа албанай главна управлени зохихо министерствэнүүдтэй, албан зургаануудтай хамта бэелүүлхэ зэргэтэй.

Хойто ба Сибириин гол мүрэнүүдэй урасхалай зарим хубиие Дунда Ази, Казахстан ба Волго мүрэнэй hаба hалаанууд руу шэглүүлхэ түрүүшын ээлжээнэй проектнүүдые зохёохын тула Эрдэм, техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй баталhан хүдэлмэриин программаар научна шухала шэнжэлгэ хэхыень СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министерствын, СССР-эй Геологиин министерствын, СССР-эй Наукануудай академиин, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Гидрометеорологическа албанай Главна управлениин хабаадалгатайгаар хамта научна шухала шэнжэлгэ хэхыень СССР-эй Мелиорациин ба уhанай ажахын министерствэдэ даалгагдаа.

Түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ газарай мелиорациин түсэб бэелүүлгые хангахын, шанаржуулагдаhан газар улам hайнаар ашаглахын тула бусад хэдэ хэдэн хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхээр тогтоол соо мүн лэ хараалагдана.

* * *

Газар шанаржуулха талаар түсэбтэ арбадахи табан жэлдэ хараалагдаhан даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын, орон дотор hайжаруулагдаhан газарые бүри hайнаар ашаглахын, эдэ газар дээрэ хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгые нилээд ехэдхэхын тула нютагай партийна, совет, хүдөө ажахын ба уhанай ажахын зургаанууд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө тосхонуудай ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гээд КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет найдажа байhанаа элирхэйлнэ.

КПСС-эй РАЙКОМУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ТООСООЕНЬ ШАГНАБА

«Сельхозтехникын» Хойто Байгалай тусхай мэргэжэлтэй отделени юhэдэхи табан жэлэй эхиндэ бии болгогдоhон юм. Тиигээшье hаа тон богони болзор соо горитой амжалта туйлаhан байна. Жэшээлхэдэ, культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ үнгэрhэн табан жэлэй түсэб 103 процент, заhабари хэхэ, автомобильнуудай эбдэрэлгые hэргылхэ ажал ябуулха түсэб 122 процент дүүргэжэ шадаа hэн. Энээнэй ашаар отделени бүхыдөө гүрэндэ продукци худалдаха түсэбөө 105 процентдэ хүргөө.

Шэнэ табан жэл соо тус отделени бүри орёо, хүндэ асуудалнуудые шиидхэхэ. Онсолходо, хэжэ байhан хүдэлмэриинь хэмжээн горитойгоор дээшэлхэ юм. Гэбэшье отделениин хүтэлбэри «боожоёо» hуладхаа гэжэ гэмдэглэхэ хэрэгтэй. Тиимэhээ «Сельхозтехникын» Хойто Байгалай аймагай тусхай мэргэжэлтэй отделениин хүдэлмэри тухай» асуудал КПСС-эй райкомой бюрогой анхаралда дэмы табигдаагүй.

Бюрогой баталан абаhан тогтоол соо отделениин коллективэй түбхын түрүүндэ бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоно. Онсолходо, байгша ондо хамта дээрээ 150 гектар газарые элдүүрилхэ, ашаглаха ёhотой юм. «Северный» совхозой hүhаалиин фермые оньhожоруулха хүдэлмэриие богони болзор соо, hайн шанартайгаар хэжэ дүүргэхэ уялгатай. Гадна хүдөө ажахын техникэ заhабарилха, шухала хэрэгтэй запчастьнуудые хүсэд хүрэхөөр асархаhаа эхилээд, шиидхэхэ асуудал олон.

КОММУНИСТНУУДАЙ ДУРАДХАЛНУУДТА— АНХАРАЛ

Коммунистнуудай hанамжа дурадхалнуудай, шүүмжэлхы ажаглалтануудай үндэhөөр тодорхой хэмжээнүүд абтагдажа байха ёhотой. КПСС-эй Яруунын райкомой бюро «Юбилейный» совхозой партийна организациин энэ талаар юу хэдэг тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Коммунистнуудай hанамжа, дурадхалнуудые, шүүмжэлхы ажаглалтануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ талаар тус организацида зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдаа гэжэ бюро тэмдэглэбэ. Энээнэй ашаар журамынь hайжараа, партиин гэшүүдэй эдэбхи; партийна организациин нэрэ хүндэнь дээшэлээ.

Гэхэтэй хамта тус ажахын парткомой хүдэлмэридэ горитой дутуу дундануудбии гээд КПСС-эй райкомой бюро тэмдэглэнэ. Коммунистнуудай оруулhан шүүмжэлхы ажаглалта болон дурадхалнуудай дүүргэлтые хиналха, шалгалта хэхэ хэрэг гүримшуулагдаагүй зандаа. Гадна эдээниис ридхэхэ хүдэлмэри ябуулагдана, тэдэниие гэхэ талаар хэмжээнү соогоо абтанагүй. Энэ тынгээ дутуу дундан дары усадхаха эрилтэ hан тогтоол бюро ба абаба.

КОМСОМОЛОЙ ДОКУМЕНТНҮҮ ҺЭЛГЭГДЭН

Хяагтын аймагай молой организацида ВЛ эй документнүүдые hэ 1975 оной июль соо эхи юм. Комсомолой эх организациин 10-ниинь энэ шухала хүдэлмэри гээд байна.

Хүдэриин, «Пограничн Ехэ-Нугын совхоз «Родина». «Заря» зуудта, түмэр замай На ки станциин узелай ко молой организацинуудта кументнүүдые hэлгэлгэ муугаар ябана.

Ямар шалтагаанhаа жо энэ ушар тохёолдо шэб? Энэ асуудалда К эй Хяагтын райкомой гой заседани дээрэ онс харал хандуулагдаба. сомолой эхин организ нуудта эмхидхэлэй хүдэ ри муу байгаа. на предприятинуудай, зургаанууд, колхоз, зуудай хүтэлбэрилэгшэд шухала хэмжээ ябуулга гэргэхэ хэрэгтэ тон анхарал хандуулдаг юм. Тиимэhээ энэ горитой хэмжээнүүд ёhотой гээд партиин мой бюро сэхэ зааба

ТАРЯАШАДАЙ ШЭНЭ ЗОРИЛГО

КУБАНИИН ХҮДӨӨГЭЙ АЖАЛШАДАЙ ЖЭШЭЭ ДАХАГШАД ОЛОШОРНО

Арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ажалай амжалтануудые туйлая гэhэн уряа доро Кубаниин таряан ажалшадай жэшээ дахагшад олошорно. Россин Федерациин Волгоградай областиин, Хойто Осетиин ба Дагестанай автономито республиканудай хүдөөгэй ажалшад ороохо таряа болон хүдөө ажахын бусад продукци гүрэндэ худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэhэн шэнэ социалис уялгануудые абаба.

Августын 2-то, Волгоградта областиин партийно-ажахын эдэбхитэдэй суглаан боложо, ургаса хуряаха тухай, мүн 1976 ондо ороохо таряа болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые гүрэндэ худалдалгаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудаа дүүргэхэ тухай областной партийна организациин зорилгонууд хаража үзэгдэбэ. КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь Л. С. Куличенко, Социалис Ажалай Герой — партиин Ленинскэ райкомой секретарь М. Т. Поберей, «Красный Октябрь» колхозой түрүүлэгшэ А. С. Топилин, машинын жолоошон Ф. А. Мартынов болон бусадууд үгэ хэлэхэдээ, областиин таряан ажалшад сагай уларилай таарамжагүй муу байгаашье hаа, шэн габьяатайгаар ажаллаhанай ашаар hайн ургаса ургуулба гээд тэмдэглээ. Волгоградай таряашад арга боломжонуудаа hайса хаража үзөөд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй кубаниинхидта зорюулhан бэшэгтэ ажал хэрэгээрээ харюусаха зуураа, арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ 4 миллион 250 мянган тонно талха ороохо гүрэндэ худалдаха гэжэ шиидэбэ. Энэнь түрүүн абаhан уялгануудhаань 1 миллион тонноор ехэ болоно! Волгоградайхид иимэл ехэ талха ороохо гүрэнэй амбаарта түрүүшынхиэ хаахань гээшэ. Тоhолиг ургамалнууд—наран сэсэг, горчица, тэрэшэлэн овощ, мал ажалай ашаг шэмэ түсэбhөө үлэмжэ ехээр худалдагдаха юм. Совхозууд болон колхозууд эрхим шанартай үрэhэ хүрэнгөөр өөhэдыгөө гүйсэд хангаха байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ партиин райкомууд, ажахынуудай парткомууд хуряалгын хүдэлмэриин дайшалхы штабууд болобо. Тэдэнэр полиин ажалшадай мүрысөөе шадамараар хүтэлбэрилнэ. Коммунистнууд хуряалгын түрүүшын үдэрhөө эхилээд, шэн габьяата ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Социалис Ажалай Герой Калл... евска районой «Маяк» совхозой комбайнер А. П. Соколов өөрынгөө уялга дахин хаража үзөөд, 20 мянган гаран центнер ороохо сохижо абаха гэжэ шиидэбэ. Тэрэ мүнөө 8 мянган центер ороохо сохёод байна. Коммунистнууд Социалис Ажалай Герой, «Солоновский» совхозой комбайнер В. Е. Снохин, комбайнернууд «Уметовский» совхозhоо Д. Я. Солодарь, «Красный Донец» колхозhоо Г. М. Евдокимов болон бусадууд хуряалга дээрэ үндэр амжалтануудые туйлажа байна. Дүй дүршэлтэй болоhон, алдаршаhан таряашадhаа залуу механизаторнууд жэшээ абана. Волгоградай газар дээрэ таряа хуряалгын үедэ нэгэнтэ бэшэ чемпион болоhон залуу коммунист А. Хахалев мүн лэ тэдэнэй дунда түрүүлжэ ябана.

Волгоградай таряашад сагай уларилай таарамжагүй муу эрхэ байдалда талханай түлөө тэмсэл ябуулна. Аадар бороо, шанга hалхин замханагүй. Ехэхэн талмай дээрэхи ороохото ургамалнууд хэбтэшэнхэй. Гэхэ зуура, партийна организацинууд хүдөөгэй ажалшадые эгээл хэсүү бэрхэ байдалда хүдэлмэрилхөөр бэлдэhэн байна бшуу. Тэдэнэй хүтэлбэри доро ургаса хуряалгын техникэ эрхим шанартайгаар заhабарилхын түлөө мүрысөөн эмхидхэгдэhэн байгаа. Колхозууд болон совхозуудта, промышленна предприятинууд дээрэ механизаторнуудай курсанууд эмхидхэгдээ. Мүнөө олохон городойхид ургаса хуряалгада хабаадалсана. Областиин ажахынуудта ургаса хуряалгын-транспортна 3,5 мянган звенонууд байгуулагдаа.

Хүдөө ажахын бусад хүдэлмэринүүд ороохото ургамалнуудые хуряалгатай гэн хамта ябуулагдана. лоомон хуряагдана. полину намарай паарта бэлдэгдэ намарай ургамалнуудые рихын тула газарай хүрьы бэлдэгдэнэ.

Областиин ажахынуу 900 мянган тонно сенаж рагдаба. Энэнь түсэбhөө 1 дахинаар ехэ болоно. бусад зүйлэй тэжээлнүүд а жалтатайгаар бэлдэгдэнэ.

Поволжиин эрхэ байдал мүнөө жэлдэ эгээл hайн гасатай намарай ургамал дые 1 миллион 500 мян гектарта тарихаар шиид дэбэ. Энэнь түсэбhөө мянган гектараар ехэ но. Тарилгын талмайн банан нэгэ хуби шахуунь марай тарилгада бэлдэгд хэй.

Дагестанай АССР-эй хынууд кубаниинхидай хэлые үргэнөөр дэмж Махачкалада болоhон публиканска партийно- хын эдэбхитэдэй суглаан рэ мүн лэ шэнэ социа уялганууд hайшаагдаа жэлдэ республикын кол совхозууд түсэбэйнгөө най нэгэ хуби ехэ оро талха гүрэндэ худалдаха жэ шиидэбэ.

Дагестанай колхозууд лон совхозуудай шу hалбаринь гэхэдэ, вино ургуулга мүн болоно. В град суглуулгые 300 мян тоннодо хүргэхэ, түрүүн таhан уялгануудhаа мянган тонно ехэ вино гүрэндэ худалдаха шиидхэгдээ. Хартаабха, хан, ноохон, үндэгэн т hөө гадуур худалдагдаха

Дээшэлүүлэгдэhэн со лис уялгануудаа амжал тайгаар дүүргэхын, КПСС- XXV съездын шиидхэб нүүдые бэелүүлгэдэ эрхи хүбитаяа оруулхын тула коммунист бүхэн, хүдө ажалшан бүхэн хамаг ша ха мүмээ хэхэ юм гэ партийно-ажахын эдэбхит КПСС-эй Центральна Ко тедые, КПСС-эй ЦК-гай Ге неральна секретарь нүх Л. И. Брежневые өөрые найдуулба.

(ТАСС).

Кубаниин ажахынууд гүрэндэ таряа худалдажа эхилэнхэй. Элеваторнууд болон таряа тушаан абалгын пунктнууд тэшэ шэглэhэн харгынуудаар үдэрhөө үдэртэ улам олон машинанууд hубарина.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Краснода рай хизаарай эгээн томо дан нэгэн болохо Тимаш скэ элеватор. Эндэ сүүдхэ 8000 хүрэтэр тонно гаря тушаан абтана.

ТАСС-ай фотохроника.

Тэжээл бэлэдхэлгэ—мүнөөдэрэй гол асуудал

ХОЁР ОНДООГООР ХАНДАХАДА

Баргажанай аймагай колхоз, совхозуудта үбhэ хуряалгын хүдэлмэри түлэг дундаа ябажа байна. Энэ шухала ажалай эмхитэй hайнаар, саг болзор соогоо ябаhанhаа ниитын адууhа малай ерэхэ үбэлжэлгын дүнгүүд дулдыдаха ёhотой. Малай тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри эндэхи Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо, Бодоной совхоздо хэр ябанаб гээд хаража үзэе.

Байгша ондо Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүд хамтадаа 56000 центнер үбhэ 5600 гектар талмай дээрэhээ хуряажа абахаар түсэблэнхэй. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тула колхозой хүтэлбэрилэгшэд үбhэшэдэн хүдэлмэриие ямараар эмхидхэжэ, оньhон техникэе, арга боломжоёо хэр хэрэглэнэ байна гээшэб?

Июлиин эсэстэ колхозой үбhэшэдэй 18 звеногой (хоёрынь оньhожоруулагдамал) гэшүүд хамта дээрээ 2200 центнер үбhэ hүрилөөд байба. Эндэхин тэжээл бэлэдхэлгээ июлиин 10-да эхилhэн наратай. Тэдэ мүнөө болотор унжагайрhаар. Тэжээл бэлэдхэлгын иимэ хангалтагүй байдалые колхозой хүтэлбэрилэгшэд «ногоон хүсэд ургаагүй, хура бороо энэ хүдэлмэридэ hаад тойбо ушаруулаа» гэhэн шалтагаар сагааруулхые hэдэнэ.

Колхозой үбhэшэдэй ажал хүдэлмэритэй hайнаар танилсахын тула ажахын оньhожоруулагдамал 2 звеногой хүдэлжэ байдаг газарта оногдобо. Ефремово гэжэ нютагта А. Х. Раднаевай хүтэлбэрилдэг звено ажаллана. Тэрэнэй мэдэлдэ МТЗ түхэлэй 7 трактор үгтэнхэй. Мүн бусад оньhон техникэ эндэ бии. Эдэ бүхы оньhон техникые хүсэд hайнаар хэрэглэжэ шадабал, горитой хүдэлмэри бүтээгдэхэ ха юм. Теэд ябаhан үдэрнай энэ звеногойхид нэгэшье центнер үбhэ hүрилөөгүй байба.

Ц. Ц. Базаровай ударидадаг лугомелиоративна отрядайхид тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүдэлнэ. Баhал ахир байдалтай. Мүнөө болотор тус отрядайхид нэгэшье центнер үбhэ hүрилөөгүй, оройдоол 40—50 гектар газарай ногоо сабшажа унагаанхай. Отрядай мэдэлдэ 10 трактор бии. Теэд дүүрэн хүсэн соогоо ашаглагданагүй. Манай ябаhан үдэр энэ отрядай оройдоо 6 трактор хүдэлгэгдэжэ байгаа. Зариманнинь эбдэрhэн, нүгөөдүүлынь үбhэ хуряалгын хүдэлмэридэ түхеэрэгдээгүй байhаа.

Эдэ бүгэдые хараад байхада, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үбhэ хуряалгын хүдэлмэри унжагайржа, оньhон техникэ гүйсэд хүсөөрөө хэрэглэгдээгүй байhаниинь элирнэ. Эндэхи үбhэшэдтэй хөөрэлдэхэдэ, тэдэнэр социалис мүрысөөнэй гуримтай, урдахи зорилгонуудтайгаа hайнаар танилсаагүй байhаниинь эли.

Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо дутэхэнэ оршодог Бодоной совхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэридэ эртээнhээ ехэ анхарал хандуулжа, хүн зоноо, оньhон техникээ энэ ажалда элсүүлхээр шиидэhэн байгаа. Тингэжэ үбhэшэдэй 8 звено, тэрэ тоодо оньhожоруулагдамал нэгэ звено бүридхэгдөөд, июлиин 10-hаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэгдэрэн ороhон байна. Эндэхин хамтадаа 17.750 центнер үбhэ хуряажа абаха түсэбтэй. hүүлэй мэдээгээр 5 мянга гаран центнер үбhэн hүрилэгдөө.

Үбhэшэдэн дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхын тула совхозой дирекци, партком, профсоюзай рабочком горитой хүдэлмэри ябуулаа. Социалис мүрысөөнэй дүнгүүд 10 хоног бүхэндэ согсологдожо байдаг. Түрүү hуурида гараhан звенодо үгтэхэ шан тодорхойлогдонхой.

Жэшээнь, Н. Кожевинэй ударидадаг комсомол-залуушуулай звено түрүүшын 10 хоногто эрхимлэжэ, нэгэ хониин шанда хүртөө hэн. Мүнөөшье энэ звеногойхид габшагай шангаар хүдэлжэ байна. hүүлэй арбан хоног соо тэдэнэр 484 центнер үбhэ hүрилхэ түсэбтэй байгаа hаа, 511 центнертэ хүргөө.

Н. И. Шелковниковой ударидадаг оньhожоруулагдамал звеногой гэшүүд энэ зундаа 5 мянган центнер үбhэ абаха түсэбтэй. Мүнөө тэрэнэй гурбанай нэгэ хубинь абтанхай. Тус звеногой гэшүүд нэн түрүүлэн ханааб, hубагуудай ногоо, талын нуурнуудай ожорhо, намагтай, болдогтой газарнуудые гар хажуураар сабшажа, ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри бүтээгээ.

Энэл совхозой Жураачын-Булан гэжэ газарта Д. А. Михайловай звено хүдэлнэ. Морин нэгэ косилка, хоёр гармууртай. Бүхы дээрээ 1430 центнер үбhэ абаха түсэбтэй hаа, мүнөө мянгаад центнер hүрилэнхэй. Звеногой гэшүүд тэжээл бэлэдхэхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэнэ. Жэшээнь, июлиин 20-hоо 30 болотор 287 центнер үбhэ hүрилхэ байгаад, тэрэнээ 2 дахин шахуу үлүүлжэ, hайн шанартай тэжээл бэлэдхээ.

— Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ асуудал тон ехэ удхатай. Бороотой үдэрнүүдтэ сабшаад, наратай үдэр бүхэниие hамбаашалжа, сабшаhанаа тармаха, hүрилхэ хэрэгтэй. Тингэхэдэ бороон ехэ hаад тойбо татахагүй даа, — гэжэ Дмитрий Андреевич Михайлов хөөрэнэ.

Тэжээл бэлэдхэлгын шухала хүдэлмэридэ Бодоной совхозой бүхы мэргэжэлтэд, алба хаагшад, нютагай хүн бүхэн хабаадуулагдаа. hаяхан энэ ажахын конторын 16 хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Михайловай звенодо ерэжэ, 200 гаран центнер үбhэ hүрилhэн байна.

Дээрэ дурсагдаhан ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хоёр ондоогоор хандадаг байhаниинь элирбэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо үбhэшэдэй ажал муугаар эмхидхэгдэнхэй. Тэрэнээ элдэб шалтагаанаар сагааруулха арга бэдэрнэ. Бодоной совхоздо «хабар, зунай нэгэ үдэр бүхэли үбэлые тэжээдэг» гэhэн арадай үгые баримталжа, тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ бии байгаа хүн зоноо, оньhон техникээ гүйсэд элсүүлжэ, ажалаа зээн ёhоор эмхидхэнэ.

Ерэхэ үбэлжэлгын үндэhэ hуури мүнөө ажахы бүхэндэ табигдажа байна. Тиимэhээ Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэжэ, эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар зохихо хэмжээнүүдые дары абаха зэргэтэй.

Д. ГАРМАЕВ,
манай корр.

ФЕРМЫН УЛААН БУЛАН

КПСС-эй обкомой бюро нёдондо колхоз совхозуудай hү hаалинн бүхы фермэнүүдтэ улаан булангуудые байгуулха тухай тогтоол абаа hэн. Тэрэ гэhээ хойшо республикын аймагуудта малшадай дунда политическэ хүдэлмэри ябуулха талаар горитой ...хэгдээ. Зуу гаран улаан булангууд, тэрэ тоодо ...Үдын хүдөөгэйшье аймагта баригдаа. Мүнөө тус ...ай фермэнүүд дээрэ тааруу зохидоор, бодомжотойгоор баригдаhан улаан булангуудта мал ажал эрхилэгшэд ...суглардаг болонхой.

...-Үдын хүдөөгэй ай... «Искра» колхозой түб ... Хүйтэн. Эндэ hү 3 фермэ бии. Эдэ ...үүд хүдөө ажахын ... байдалай эрилтын ... баригданхай томо ...нуунууд юм. Фермэ ... дээрэ улаан булан ... Мүнөөнэй улаан булан ...hаа ондоо болоо.

... фермын улаан бу... ойлгуулламжын ба нии... хүдэлмэри үргэн дэлисэ... ябуулагдана. Мал ... дээрэ хүдэлэгшэд су... ...аа эндэ үнгэргэнэ. зоо... ...скэ ба бүгэдэ ниитын ...ческа hуралсалай ...үүд болоно. тү... дүршэл халан абал... ...эг эмхидхэгдэнэ. Эн... ...лай зүблөөнүүд боло... ...лмэриин үрэ дүн ...гдодог. түрүүшүүлэй ...ёhoто еэгнэлтэ үгтэ... дутуу дунданиуудые ...а талаар хэмжээнүүд ...гдадаг юм.

...үгөөр хэлэхэдэ, фер... ...ан булан болбол мал ...хүдэлэгшэдэй зохёо... ...айдалай түб болоно. ...болгон түс ажахын ...ийн нэгэдэхи фермын ...булангай хүдэлмэри... ...илсая. Энэ фермын ...булан томо гэр соо ...а талань хүйтэнэй... ...заншалаар шэмэглэг... ...хэрэлсынь hиилэн ...хой, олон үнгөөр ...эhэй. Ужам, hа... ...лаан булангай сонхо... ...ялза бүриин сэсэгүүд ...и.

...гэр ганса досоо, га... ...байдалаараа илгарна ...Эндэ hаалишад болон ...уулагшадай ажалда ...туhатай, нүлөөтэй ...политическэ хүдэлмэ... ...эдхэгдэдэг, үнгэргэг... ...байна.

...гаран жэлэй турша... ...лишанаар ажаллаhан ...фермые даагша Шити... ...жэ хөөрэнэ: «Зари... ...ермэ дээрэ улаан бу... ...эггүй гэжэ урда жэл... ...тоолодог hэн». Ха... ...жэлэй ошохо бүри ...ондоогоор бодом... ...болоно. «Улаан бу... ...болбол нюдэ балай — гэжэ залуу hа... Александра Иванова ...ендэ оролсоно. — ...мэдэсэгүйгөөр, ажа... ...онол аргануудые саг ...hайжаруулангүйгөөр ...харайхаяа болёош. ...жэлдэ үнеэдэй hаам ... Энэ бар хүсэнэй ...түйлагдана бэшэ, зү... ...hото ажабайдалай, ...инин эрдэм, наука... ...та холбоонhоо улам... ...бэелүүлэгдэнэ. hаа... ...улаан булангhаа он... ...хаана шэнэ онол ...түрүү дүршэл тухай ...дуулаха юм бэ».

...н улаан буланда hо... ...ой хөөрэлдөөн болоо ...ндэхи hургуулиин баг... ...итатор нүхэр Михалё-ва «Ажахын хоорондохи хамжаанай, агропромышленна нэгэдэлэй үндэhөөр хүдөө ажахын үйлэдбэрииe мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгые саашадань хүгжөөхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоол тушаа малшадта хөөрэжэ үгөө. Дүршэлтэй, бэрхэ агитатор Эхэ оронойнгоо хүдөө ажахын түйлалтанууд тухай, мүн тэрэниие улам хүгжөөхын тулада шиидхэгдэхэ зорилгонууд тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэhэн байна.

Энэ хөөрэлдөөндэ hаалишад болон мал адуулагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсаа hэн. Тиихэдэ тэдэнэр арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбтэ даабаринуудые яажа амжалтатайгаар бэелүүлхэ, хайшан гэжэ бага гаргашатайгаар шанар hайнтай hү haaxa тухайгаа хөөрэлдэhэн байна. Мүн эндэ тэжээл буйлуулха, бэлдэхэ хэрэг hайжаруулха тухай, саг соонь витаминтай тэжээл фермэдэ зөөхэ тухай асуудалнуудаар хөөрэлдөөн болоо бэлэй.

Агитаторай үнгэргэhэн ехэ хөөрэлдөөн мал ажал дээрэ хүдэлэгшэдтэ ехэ туhа хүргөө hэн. hаалишад энээнэй hүүлээр арга боломжонуудаа хаража үзөөд, 1976 ондо hү ехээр haaxa ба тэрэнэй үнэ сэн хямдаруулха талаар дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялгануудые абаhан байна. Агитатортай уулзалганууд фермын улаан буланда заншалта болонхой. Иимэ уулзалганууд hонирхолтойгоор, зохидоор үнгэргэгдэдэг юм. М. Ф. Михалёва арба гаран жэлэй туршада малшадай дунда агитатораар хүдэлнэ. Фермын, мүн колхозойшье үйлэдбэриие агитатор hайн мэдэдэг. Шагнагша бүхэнэйнгөө ажабайдалтай танил, хүн бүхэнтэй үгэеэ оложо ядадаггүй хүн юм. Мария Фёдоровна уулзалгануудтаа оролдосотойгоор бэлдэдэг, агитаторай ажал партиина шухала даабари гэжэ тоолодог байна.

hаалишад, мал адуулагшад улаан булан соогоо дуратайгаар суглардаг юм. Эндэ мал ажалай мэргэжэлээр hонирхолтой номууд, брошюранууд бии. Шэнэ газетэ, журналнууд ходо асарагдажа байдаг, долоон хоног бүхэндэ соёл культурын хүдэлмэрилэгшэд улаан буланда ерэдэг.

Улаан буланда ниитэ политическэ хүдэлмэри кварталай түсэбэй ёhoop ябуулагдана. Энэ түсэб соонь колхозой парткомой бүхэли жэлэй туршада хараалhан хэмжээнүүд оролсодог байна. hарадаа нэгэ удаа лекторэй үдэр болодог, хоёр дахин политинформатор хөөрэлдөө хэдэг. Четвергдэ библиотекарь ерэдэг, средада зооветеринарна hуралсал үнгэргэгдэдэг.

Мал ажал дээрэ хүдэлэгшэдэй дунда соёл культурын ба ниитэ хүдэлмэри үргэлжэ ябуулагдадаг байна. Гансал hүүлэй үедэ хэдэн лекци уншагдаа. «Социалис зөөри гамнаха ба арьбадхаха» гэhэн лекци колхозой түрүүлэгшэ Л. С. Трифонов уншаа. Ажахын экономист М. И Владимирова «Нэгэ түхэриг мүнгэ арьбалха» гэhэн хөөрэлдөө үнгэргөө hэн Биологиин багша Г. А. Павлова ноёр тухай, врач М. В Ботоева архиин хойшолон тухай хөөрэлдөөнүүдые хээ hэн. Улаан буланда үнгэргэгдэдэг иимэ лекци ба хөөрэлдөөнүүдээр хүн зон hонирхожо, олоороо суглардаг байна. Зооветеринарна hуралсалай хэшээлнүүд олоной эдэбхи үүсхэлтэйгээр үнгэрдэг юм. Юуб гэхэдэ, эдэ хэшээлнүүд мал ажалай хүдэлмэрилэгшэ бүхэндэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь горитой туhа хүргэнэ. Мэргэжэл, шадабаряа дээшэлүүлhэн hаалишадта ажалай түлөөhэн нэмээгдэнэ.

Улаан булангай эдэбхитэд харуулан ойлгуулха хэрэгсэлнүүдые хүдэлмэридөө үргэнөөр хэрэглэдэг юм. Эдэ хэрэгсэлнүүдэй аша туhаар социалис мүрысөөнэй ябаса олондо мэдээсэгдэжэ байдаг. Улаан булангай панно, стенд, диаграмма гэхэ мэтэд зохидхоноор, амяар амяараа болгогдожо хубаагданхай юм. Эдэ бүгэдэ хэрэгсэлнүүд гурбан хубиhаа бүридэнэ: «Мэргэжэлтэдэй заабаринууд ба түрүү дүй дүршэл», «Ажалай солын булан», «Манай фермын юрын үдэрнүүд».

Түрүү дүй дүршэлэй буланда мэргэжэлтэдэй заабаринууд, ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулагдаhан байдаг. Газетэ, журналнуудhаа шэнэ hонин хайшалан абтажа үлгэгдэдэг. Тиихэдэ үнеэдые зүбөөр haaxa онол арга, шанар hайнтай холимог тэжээл бэлэдхэхэ тухай эндэ уншажа болоно.

Ажалай солын буланда үндэр бүтээсэтэй, hайн шанартайгаар ажаллагшад тухай мүрнүүдые олохот. Сэхыень хэлэхэдэ, хүн бүхэн ажалайнгаа ямараар сэгнэгдэдэг байhые, нүхэдэйнгөө амжалтануудые мэдэжэ байха дуратай ха юм. Түрүүшүүлэй ажалай онол аргаар хүдэлмэрилэгшэ бүхэн hонирхоно. Эгээл тиимэhээ эдээн тухай материалнууд «дайшалхы», «сахилгаан» хуудаhанууд дээрэ бэшээтэй байдаг. «Искра» колхозой hү hаалиин нэгэдэхи фермэ хүршэ — Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалиин нэгэдэхи фермэтэй мүрысэдэг юм. Ушар иимэhээ тус хуудаhанууд дээрэ фермын коллективэй табан жэлэй эхинhээ, hарын, мүн үсэгэлдэр түйлаhан амжалтанууд тухай үрэ дүнгүүдтэй зэргэ мүрысэгшэ фермын түйлалтанууд социалис мүрысөөнэй ябасада өөрынгөө hуури эзэлдэг байна. Фермэнүүдэй хоорондохи мүрысөөнэй арбан хоног бүхэнэй дүнгүүдээр вымпел үлгэгдэдэг, харин hapa соо шалгарагшын нэрэ хүндэдэ ажалай алдар солын туг эндэ бодхоогдодог.

А. АЛЕКСАНДРОВ.

Костромской областиин hурагшадай үүсхэл дэмжэнэбди

ТҮРЭЛ НЮТАГТАА ДАЛИЖААД...

hаяхан бидэ Баргажанай аймагаар ябаабди. Костромской областиин дунда hургуули дүүргэгшэдэй слёдто хабаадагшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И Брежневэй эльгээhэн амаршалгын үгэнүүдые эдир баргажанаархид ямараар угтаа юм ааб гэжэ мэдэхэ хүсэлтэй байгаабди.

Тиигэжэ Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо ошоходомнай, Баян-Голой дунда hургуули дүүргэгшэд сооhоо жэл бүри түрэл ажахыдаа үлэдэг ёhо заншал бэхижэнхэй гэжэ манда дуулгаа. «Намайе колхозой гэшүүн болгожо абахыетнай гуйнаб...», — гэhэн мэдүүлгэ жэл бүри түрүүлэгшын стол дээрэ табигдадаг.

1974 ондо арбан класс дүүргэжэ, О. Сангадиевагай отарада Дулгар Борбоева гэжэ басаган ерээ hэн. Эдэбхитэй комсомолка, үнэн сэхэ ажалша Дулгар Ольга Энхеевнагай хүтэлбэри доро ажалай дүршэлтэй болоо hэн.

Тэрэл 1974 ондо Баян-Голой дунда hургуули дүүргэhэн Чингис Галсанов, Софья Загеева, Валентина Очирова, Майя Сандакова болон бусад мүн лэ колхоздоо үлөөд, яhала hайн хүдэлжэ ябана. Жэшээнь, Чингис Галсанов хоёрдохи жэлээ мал адуулагшаар хүдэлнэ. Софья Загеева 3-дахи МТФ-гэй hаалишанаар хүдэлжэ, эрхимүүдэй тоодо ороо. hаяхан Сониин ажабайдалда горитойхон удха шанартай үйлэ хэрэг болоо: тэрэниие КПСС-эй гэшүүн болгожо абаа юм.

Харин Майя Сандакова hайн хүдэлhэнэйнгөө түлөө колхозой зууршалгаар Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумдэ ороо. Тэрэ басаган ветеринарна таhагта hурана. Техникумээ дүүргээд, түрэл колхоздоо бусаха юм.

1975 ондо дунда hургуули дүүргэhэн 20 гаран эдиршүүл колхознигуудай бүлэдэ нэмээ. Тэдэнэй дунда Зинаида Сапхандаевагай, Нина Базаровагай болон бусадай нэрэ дурдамаар. Тэдэнэр хонишодоор, hаалишадаар хүдэлнэ. hайнаар хүдэлhэн З. Сапхандаевагай дүрэ зураг түб hууринай Хүндэлэлэй самбарта харахат. «Бидэ — залуушуул коммунизм байгуулнабди!» гэжэ гоёор бэшэгдэhэн үгэнүүд дүрэ зурагай малгай болон холоhоо харагдадаг.

Зүб даа, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой залуушуул эхэ, эсэгынгээ ажалай алдар солын hайхан ёhо заншалые hайнаар үргэлжэлүүлжэ ябана.

Мүнөө жэлдэ Баян-Голой дунда hургуули дүүргэhэн бүлэг эдиршүүл колхоздо гэшүүд болоожо абахые хандажа, правленидэ мэдүүлгэ бэшээ. Галя Бубеева, Аврора Янчипова гэгшэд hаалишад болоожо, түрүүшынгээ хэдэн литр hү hаажа үрдибэ. Тиихэдэ Василий Раднаев Василий Гомбоев хоёр холын бэлшээриндэ мал адуулхаа ошоо.

Гэхэ зуура эдиршүүлэй ажалай намтар имагтал түрүүшын энэ алхамhаа эхитэй гэхын аргагүй. Юуб гэхэдэ, Баян-Голой дунда hургуули шабинараа ажахын мэргэжэлтэй болгохо талаар хэдэн жэлэй туршада хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Жэл бүри 40 гаран хүбүүд хүдөөгэй механизаторай үнэмшэлгэ абадаг. Олон хүбүүд колхоздоо механизатораар хүдэлхэеэ үлэдэг. Зариманиинь уялгата албаяа хэхээр, армида ошодог юм ааб даа. Албаяа дүүргээд, нютагтаа дахин бусажа ерэнэ.

Шабинарта хонишоной, hаалишанай хүнгэн бэшэ мэргэжэл шудалуулха талаар түс hургуули өөрын заншалтай болонхой. Машинаар үнеэдээ haaxa гэhэн бэлэдхэлэй колхоздо ябуулагдажа эхилхэлээр, ахамад классай басагадые тиимэ аппарадта hургаха ябуулга хэhэн багшанарые, ажахын хүтэлбэрилэгшэдые магтахаар.

Энэ жэлдэ колхоздо мал ажалай шэнэ комплекс ашаглалгада үгтөө. Тэндэ хамаг юумэн: тэжээл үгэлгэ, hаалга, хашаа, хорёо сэбэрлэлгэ оньhожоруулагдаhан. Тэндэхи коллектив залуушуулhаа бүридэнхэй гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээнь, Баян-Голой hургуули дүүргэhэн Будаханда Ринчинова 50 үнеэ даажа абанхай.

Түрэл нютагтаа далижаhан хадаа ажахыгаа улам дээшэнь үргэлсэжэ, КПСС-эй XXV съездын табиhан асари ехэ түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ хабаадалсаха гэжэ шиидэhэн залуу нүхэдые дэмжэхэ ёhотойбди.

Гэхэтэй хамта хүдөө ажахые промышленна үндэhэн hуури дээрэ хүгжөөхэ зорилгын табигдаад байхада, дунда hургуулиин hурагшадые хүдөө ажахын мэргэжэл шудалуулха талаар үшөө ехэ юумэн хэгдэхэ ёhотой. Тэрэ талаар аймагай комсомолой үүргые улам дээшэлүүлхэ шухала. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй Костромской областиин hурагшадта эльгээгдэhэн амаршалгаhаа үндэhэлэн. ВЛКСМ-эй ЦК-гай гаргаhан тогтоолые hургуули бүхэндэ зүбшэн хэлсүүлхэ хэрэгтэй.

Т. БОРИСОВА.

Хоёр зуун жэлэй турша соо энэ хоорой концерт бүхэн «Гаудеамус» гэhэн дуугаар эхилдэг. Москвагай университедэй хоор СССР-эй Ехэ театртай сасуу, Миланай «Ла Скала» театрhаа хоёр жэлээр аха юм.

Ородой эгээн бэлигтэй композиторнууд студентнэрэн коллективтэ зорюулан хүгжэм бэшэдэг hэн. Жэшээнь. П. Чайковский «Гаудеамус» гэhэн дуу уран гоё болгожо, аранжировка хэжэ үгэhэн байха юм.

Жэл бүхэндэ энэ хоорто шэнэ студентнэр ерэжэл байдаг. Аха нүхэдэй дүршэл шадабари дамжуулагдана. Иимэhээл энэ хоор хододоо залуу юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Профессор Серафим Попов хоорые хүтэлбэрилнэ. 2. «Гаудеамус» гэhэн дуун гүйсэдхэгдэнэ.

АПН-эй фото.

А. М. ГОРЬКИЙ ХҮГЖЭМ ТУХАЙ

«Буряад, чуваш гэхэ мэтэ бага яhатанай өөрын онсо шэнжэтэй аялганууд — жэрьеhэн горхонууд шэнги — ерээдүйн хүгжэмэй далайда орохо», гэжэ Алексей Максимович Горький бэшэhэн байна.

Агуу уран зохёолшо хэзээ, хаана буряад аялга шагнаhан юм? Хорёод-гушаад онуудаар Бүхэсоюзна радио СССР-эй аха дүү арадуудай дуу, хүгжэм дамжуулдаг бэлэй. Тэрэ үедэ, магад, Горький манай талын хүгжэмэй нарин утаhатай, гүнзэгы удхатай танилсаhан байжа болоо.

Алексей Максимович хүгжэмдэ ехэ дуратай, тэрэниие hайнаар ойлгодог hонор хүн hэн. ород арадай зуугаад дуунуудые мэдэдэг, олониинь өөрөөшье дууладаг бэлэй Балшар багаhаа хойшо Алеша Пешков хүгжэмтэй нүхэсэдэг байгаа. Волго дээрэ бурлаагуудай гунигтай дууе сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнаhан. «Зоной дунда» гэжэ повесть соогоо хасагуудай дуун тухай иигэжэ бэшэнэ: «Моридоо сэбэрлэhэнэй hүүлээр үдэшэ бүри номгон Дон тухайгаа дуулахадань, би газар дээрэ байhанаа мартаад, далитай болоhон шэнги дэгдэдэг бэлэйб». Эдир наhандаа өөрөөшье хоорто хабаадалсадаг hэн. Тэрэ үедэ Казаньда оперно театр байhан. Оркестр, дуушадые шагнахаяа тэрэ оло дахин театрта ошоhон байха. Нэгэ үедэ скрипкээр наадажа hураха хэшээлдэшье ябаа. «hүни скрипкэеэ «хюрөөдэдэг» бэлэйб», — гэжэ уран зохёолшо «Минии университедүүд» соогоо бэшэнэ. Хүгжэмдэ зорюулhан уран hайханай хуудаhануудые «Эхэ», «Фома Гордеев», «Клим Самгинай ажабайдал», «Артамоновуудай хэрэг» гэхэ мэтэ номууд соо ушархат.

Горький олон жэл Фёдор Иванович Шаляпинтан нүхэсэhэн юм. «Ород соёлдо Шаляпин хадаа Пушкин шэнги — бүхэли үе саг», — гэжэ бэшэhэн юм.

Мэдээжэ композитор Ю. Шапорин иигэжэ гэршэлнэ: «Арадай дуунуудые Горький дуулаха дуратай hэн. Танилсаhан үдэшэ Алексей Максимович хоёр час шахуу арадай дуунуудые дуулаа hэн. Тингэхэдэ би hонирхолтой аялгануудые хадуужа абаа бэлэйб «Арадай хүгжэм — композиторнуудай шэргэшэгүй булаг, тэндэhээл удхажа үндалагты», — гэжэ Горький оло дахин залуу хүгжэмшэдтэ захиhан байха. Нэгэтэ тэрэ намда hанамжа үгэхэдөө. ажал тухай симфони бэшээ hаашни, hайн бэлэй гэбэ».

В. И. Ленин тухай очерк соогоо Горький иигэжэ бэшэнэ: «Нэгэтэ үдэшэ Бетховеной соната шагнаhан Ленин хэлээ hэн: «Апассионатаhаа» үлүү хүгжэм мэдэхэгүйб, үдэр бүри шагнаха дуратайб — гайхамшаг хүгжэм!»

Уран зохёолшын өөрынь хэлэ бэшэг хадаа хүгжэм шэнги урин hайхан. «Горький — прозын хүгжэмшэ», — гэжэ А. В. Луначарский тон зүб тэмдэглээ.

Н. МАТОРИН.
БурАССР-эй арадай артист.

ЗАЛУУШУУЛАЙ ДУНДАhАА ТҮРҮҮЛБЭ

Ленинэй ордента ЛВРЗ-гэй комсомолой организаци 2-дохи кварталай дүнгүүдээр Железнодорожно районой предприятинуудай комсомолой организацинуудай хоорондохи мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлбэ. Энэ хэрэгтэ заводой залуу урален нарижуулагшадай, комсомол-залуушуулай бригадануудай, залуу мэргэжэлтэдэй соведэй хубита ехэ юм.

ЛВРЗ-дэ хамта дээрээ комсомол-залуушуулай 22 бригада тоологдоно. Бригадануудай гэшүүд «Эрхим шанарай табан жэлдэ — бата найдабарита ажал» гэhэн арбадахи табан жэлэй уряае гүйсэд дүүрэнээр бэелүүлнэ. Юуб гэхэдэ, комсомол-залуушуулай аяар 18 бригада продукцияа түрүүшын эрилтээр, голодоhогүйгөөр тушаадаг байна. Түрүүшүүлэй зэргэдэ В. Чекишов, Г. Усольцев. М. Протасов, В. Бадуев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай бригаданууд ябана.

Д-Р. ДАМБАЕВ.

...АБЯАД ЖЭЛЭЙ ТУРШАДА

...терина Михайловна ...ровада аргалуулжа, ...ажалдаа, гэр бүлэ... ...аhан хүнүүд бэлигтэй ...оролдосые, тэрэнэй ...малган зангыень ходо... ...рхэ сэдьхэлдээ hанажа ... саг үргэлжэ амар... ...бэшэг, телеграмма... ...эльгээжэ, баяр балс... ...үгэнүүдээр амар... ...юм. Екатерина Ми... ...на хорёод жэлэй урда ...лтада гараhаншье hаа, ...болотор дуратай ажа... ...ёогүй. Элүүрые хам... ...министерствын гур... ...поликлиникэдэ нюдэ... ...аар ажаллана.

Эрхүүгэй гүрэнэй университедэй медицинын факультет 1928 ондо дүүргэhэнэйнгөө удаа манай Буряад орондо хүдэлхэеэ ерээ бэлэй. Дүшэ найман жэлэй туршада ажаллаhан нүхэр Никифорова республикын хүдөө нютагуудай ажалшадые хазаар морёор, автомашинаар, самолёдоор ябажа аргалhан, туhатай зүбшэл үгэhэн байха.

Буряадай АССР-эй габьяата врач Екатерина Михайловна медицинэдэ боложо байhан хубилалтанууд, үбшэнтэниие аргалха шэнэ оньhон түхеэрэлгэнүүд тухай статьянуудые уншадаг, шэнэ онол арга өөрынгөө ажалда үргэнөөр хэрэглэдэг заншалтан.

Республикын баян дүршэлтэй врачтай хамта залуухан медсестра Люба басаган ажаллана. Залуу үетэниие өөрынгөө хүдэлмэридэ hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ Екатерина Михайловна анхаралаа ходо табидаг заншалтай. Екатерина Михайловнагай баян дүй дүршэлые Люба халан абахые оролдоно, институтда орожо, нюдэнэй врач болохо хүсэлтэй юм.

Ф. СТЕПАНОВ.

ЭЛҮҮР ЭНХЫН ЦЕХ

hүүлэй арба гаран жэлэй туршада түмэр замда ехэ хубилалтанууд болоо. Энэ хугасаада паровозые локомотивоор, удаань электровозоор hэлгэhэн байна. Поезднуудые түргэнөөр ябуулха хүдэлмэри hураггүй дээшэлээ. Электровозуудые жолоододог машинистнүүдэй ажал нэгэ талаар хүнгэншье. харюусалгатайшье болонхой.

Мүн электровозуудые жолоодогшодой бэеын элүүрые хамгаалха талаар манай орон дотор ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ, зохихо хэмжээн саг үргэлжэ абтана гэжэ онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Холын аян замда гарахынгаа урда машинистнүүд врачта орожо, бэеэ шалгуулдаг болонхой.

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин локомотивна деподо машинистнүүдэй элүүр энхые хамгаалха талаар ехэ хүдэлмэри hүүлэй үедэ ябуулагдана. Депогой медицинын хүдэлмэрилэгшэд холын замда гараха бригаданuудай гэшүүдэй бэеыень тон наринаар шалгажа үзэhэнэйнгөө удаа, ажалдань табидаг байна.

Хүнэй бэедэ багаханшье хубилалтын болоходо, эндэхи врачнууд тобшолол хэжэ, тэдэнэртэ hаннаар амарха зүбшөөл үгэдэг. энээн тухай түмэр замай хүтэлбэрилэгшэдтэ дары дуулгадаг юм.

— Медицинын иимэ харалганууд машинистнүүдэй бэеын элүүрые тон наринаар сахиха; мүн ажалай журам дээшэлүүлхэ талаар ехэ удха шанартай. Холын замда гарахынгаа урда электровоз жолоодогшод амаралтынгаа сагые зүбөөр хэрэглэдэг болоо. Локомотивна бригаданууд иимэ харалгада тон ехээр hаналаа табина, — гэжэ депогон медпунктын начальник Галина Александровна Евсюкова манда хөөрэжэ үгэбэ.

— hүүлэй үедэ транспортна олохон предприятинуудта медицинскэ харалганууд үнгэргэгдэдэг болонхой Иимэ харалганууд архи ууха ябадалтай тэмсэхэ аргануудайнь нэгэн гээд нэгэ зарим хүнүүд тоолоно. Тэрэнь хэр зүбтэйб, энээн тушаа манда хэлэжэ үгыт,— гэжэ Галина Александровнада хандахадамнай, тэрэ иимэ харюу үгэбэ.

— Нэгэ талаар тон зүб хэлсэнэ. Архиин мангартаи ажалдаа ерэhэн хүнэй ажалай бүтээсэ жэшээгүй доошолдог гэжэ ажаглалтанууд гүйсэд гэршэлhэн байха юм. Автомашинын. электровозой жолоошод болон бусад хүдэлмэришэдтэ энэ хабаатай. Мангартай хүдэлмэридөө гараhан жолоошод харгыда тохёолдоhон элдэб ушарнуудые түргэн зайсуулхын тула дары хэмжээ абажа шададаггүй. Тиимэhээ аюулгүйгөөр ябалгые наринаар сахиха, жолоошодой элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ иимэ харалганууд ехэ туhатай юм.

Нүхэр Евсюковагай хэлэhэн үгые тон зүб гэжэ тооломоор. Зунай аяма халуундашье, үбэлэй янгинама хүйтэндэшье, уhа ехэтэй аадар бороотойдошье, бударан ороhон саhата шуургатай үдэр. hүниньe электровозые часай 90 километр түргөөр жолоододог машинистын ажалаар баясамаар. Иимэ харюусалгатай, тон шухала ажалда хүдэлжэ байhан машинистнүүдэй элүүр энхые хамгаалхын тула медицинын хүдэлмэрилэгшэд ехэ хүдэлмэри хэнэ.

Депогой медпункт элүүр энхые хамгаалдаг цех болонхой. Түмэр замай хүдэлмэришэд медицинын хүдэлмэрилэгшэдтэ саг үргэлжэ өөhэдөө хандажа, тэдэнhээ тааламжатай зүбшэл абажа байдаг болонхой.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

РОССИН ТҮРҮҮ ХҮБҮҮДЭЙ НЭГЭН

(Н. А. Бестужевай түрэhөөр 185 жэлэй ойдо)

...абрист Николай Алек... ...вич Бестужев олон ...туршада Селенгинск... ...hуухан, өөр тухайгаа ...ной дунда hайн hайхан ...аал орхиhон юм. Тии... ...декабристын нэрэ Бу... ...орондо ехэ хүндэтэй.

...А. Бестужев hургуули... ...юун бэлигтэй хүн бай... Николай Александрович ...зохёолшо ба эрдэмтэ, ...урааша ба ухаалан зо... ...шо байгаа. Н. Бестужев ...декабрист А. Е. Розен ...гартай, алтан зүрхэ... ...алтан тархитай хүн гэ... ...эhэн байдаг.

...олай Александрович ...ай талмай дээрэхи ...оной декабриин 14-... ...буhалгаанда эдэбхитэй... ...хабаадалсаа hэн. Декаб... ...Гвардиин экипажые Се... ...талмай дээрэ гаргаhан ...

...кабристнуудай буhал... ...буугай хүсөөр дараг... ...hаань, буhалгаанда ...шадые хэршье Си... ...руу сүлөө, саазалаашье ...декабристнууд эр... ...үлөөгэй түлөө тэм... ... үхэхэ хосор... ...байhандань этигэ... ...айгаа бшуу. Тэдэнэй ...— Н. А. Бестужев бэлэй. Декабрист бүхы наhаараа тэмсэhэн хэрэгтээ үнэн сэхэ ябаа, сүлэлгэдэшье арад түмэндэ шадаха зэргээрээ туhа хүргэхын түлөө оролдодог байгаа.

1827 оной сентябрьда Н. А. Бестужев түмэр гэнжэ ханхинуулhаар хэдэн декабристнуудтай суг Шэтэ сүлэгдөө hэн. Каторгада, түрмэдэ hууха гээшэ хүшэр хүндэ бэлэй. Тиигэбэшье декабрист Н. А. Бестужев нүхэдтөө ходо туhа хүргэдэг байhан юм. Хубсаhа хунар халадаг, оймhо оёдог, час гэхэ мэтые хэдэг hэн. Бэлигтэй бэрхэ уран зураашa бэлэй. Мүнөөшье хүн зон декабристын зурагуудаар hонирходог, тэдэниие ень hайхашаадаг байна.

Петровск заводто түрмэ баригдажа, декабристнууд шэнэ газарта байрлаха баатай болоо hэн.

Н. А. Бестужев эндэшье декабристнуудай дунда тон хүндэтэй, хэрэгтэй хүнүүдэй нэгэн hэн. Юуб гэхэдэ, Николай Александрович юрын лэ зэр зэмсэгүүдээр юумэн бүхэниие хэжэ шададаг байгаа. Декабристын уран бэрхэ тухай алдар соло бүхы Забайкаляар тараhан байна Олон зон Н А. Бестужевhаа захяа заабари абахаяа ерэдэг, зариман hурахын түлөө үлэдэгшье hэн. Тэдэнэй дунда талаантай буряад Убугун Сарампилов бии бэлэй.

Николай ба Михаил Бестужевтан 1839 оной сентябриин нэгэндэ Селенгинскдэ ерэhэн юм. Эндэхи зон аха дүү хоёрые ехэ hайнаар угтаа hэн. Баймга улад зон декабристнуудые дүтэ мэдэхэ болоожо, тэдэнэртэ бүришье энэрхыгээр хандадаг болоhон байна. Декабристнууд эндэ газар таряалан, мал ажал эрхилдэг, уран бүтээлэй ба час заhабарилгын мастерской нээhэн юм. Тэдэнэрэй туhалагшаар ба шабинараар буряадууд хүдэлдэг hэн. Селенгинскын хүн зон декабристнуудай жэшээгээр олон юумэндэ hураhан байна. Жэшээлхэдэ, эндэхи зон огородой эдеэ таридаг болоhон юм. Тиихэдэ юрын зон декабристнуудай ажалша бэрхые гайхадаг hэн. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр бүхы юумэ өөhэдөө хэдэг байгаа.

Аха дүү Бестужевтан буряадуудта шадаха зэргээр туhа хүргэдэг, үгытэй ядуу зониие баяд ноёдой зэрлиг аашаhаа хамгаалдаг байhан юм. Николай Бестужев буряад арад тухай сэдьхэлэй дулаан үгэнүүдые бэшэhэн байдаг. Арад зон Бестужевые «Улаан наран» гэжэ нэрлэдэг байгаа.

Николай Бестужев Буряадай хүн зоной ажабайдалаар hонирхохынгоо хажуугаар буряад арадай аман зохёолой бүтээлнүүдые суглуулдаг, шэнжэлдэг hэн. «Декабристнуудай уран зохёолой очеркнууд» гэhэн шэнжэлгэ соогоо Николай Бестужев арад зоной ажабайдалаар зорюута hонирходог байhан гэжэ профессор В. Г. Базанов хэлэhэн байдаг. Декабристын «Галуута нуур» гэжэ очерк мүнөө хүн зондо мэдээжэ болонхой.

Сибириин арадай аман зохёол шэнжэлэгшэд Н. А. Бестужев арадай аман зохёолнуудта тон зүбөөр хандаhан гэжэ тэмдэглэдэг юм. Юуб гэхэдэ, арадай аман зохёолнууд хүн зоной бүгэдын hанаа сэдьхэлэй гэршэ гэжэ декабрист тоолодог байгаа. «Галуута нуур» 1854 ондо хэблэгдээ hэн. Тус очерк декабристнуудай нютагуудые шэнжэлхэ талаар хүдэлмэринүүдэй дунда hайн бүтээлнүүдэй нэгэн юм.

Декабристнууд Селенгинскдэ үхибүүдые үзэг бэшэгтэ hургадаг, ажал хэхэ дүй дүршэл олгодог байгаа. Аха дүү Бестужевтан декабрист Торсонтой суг багахан hургуули эмхидхээ hэн. Николай Бестужев хүн бүхэн заабол ямар бэ даа нэгэ мэргэжэлтэй байха ёhотой гэжэ тоолодог байгаа. Декабристнуудай hурагшад яhала hайн бэлэдхэл абаhан байха юм. Тэдэнэй зариман Эрхүүгэй ба Казаниин гимназида ороhон алдартай. Тиихэдэ Николай Бестужевай hургаhан Александр Лушников Уран зурагай академиин шаби болоhон юм.

Н. А. Бестужев шабинараа техникэ болон уран дарханай хэрэгтэ hургахые оролдодог hэн. Декабрист өөрынгөө шаби — залуу хүбүүн Сандан Бадмаевта түмэрөөр дарха хэхэ зэр зэмсэгүүдые бэлэглээ hэн. hүүлээрнь С. Бадмаев өөрынгөө хэhэн буряад хутага, гааhа баяр баясхалангай тэмдэг болгон. багшадаа барьяа бэлэй. Бестужевтанай мастерскойдо тэдэнэй шаби Убугун Сарамшилов хүдэлдэг байhан юм. Бэрхэ уран [illegible] болоhон Сарампилов Н. А. Бестужевта өөрынгөө хэhэн дурамбай бэлэглээ hэн.

Николай Бестужев эрдэм, наукаар hонирходог, ажалша бэрхэ, ходо юумэ зохёожо байдаг хүн hэн. Декабрист «лабораторидоо» сагай уларилай, мүн одо мүшэдэй байра байдалай хойноhоо ажаглалта хэдэг бэлэй. Н. А. Бестужев ном болон журналнуудые ехээр уншахаhаа гадна, өөрын олон зохёолнуудые бэшэhэн байна. Декабрист нүхэдтээ, тэрэ үеын эрдэмтэдтэй бэшэлсэдэг hэн. Аха дүү Бестужевтанда айлшад ходо ерэдэг, ябадаг байhан. Тиихэдэ тэдэнэйдэ буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров хоёр удаа хүрэhэн байна. Николай Бестужев эрдэмтын дүрэ зураг бэшэhэн юм.

«Хэдышье зобоо. туляа hаа, би Россида дуратайб», — гэжэ Н. Бестужев хэлэhэн байдаг. Николай Александрович Бестужевай [illegible] наhанhаа нүгшэhөөр 120 жэл үнгэрөө. Россин түрүү хүбүүдэй нэгэн Н. А. Бестужевай нэрэ мартагдаагүй, мартагдахашьегүй.

И. ЯРНЕВСКИЙ,
Д. Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай гүрэнэй багшанарай институдай доцент.

Соёл культурын һонин

Буряадай гүрэнэй филармониин дуу болон хатарай «Байгал» ансамблиин һураг суу холуур таранхай. Энэ ансамбль байгуулагдаһаар 34 жэл боложо байна. Үнгэрһэн эдэ жэлнүүдэй туршада хэды олон хото город, республика, область нютагуудаар артистнууд ябаа гээшэб! Ужам дэлгэр Эхэ орономнай алншье зүгүүдээр ябажа, буряад, совет арадуудай уран дуу, хүгжэм согтой залитай хатар олоной дунда нэбтэрүүлжэ ябаһан суута «Байгал» ансамбльнай мүнөө Чехословаки ошохоор мордобо.

Энэ баяртай үйлэ ушартай дашарамдуулан. Буряадай филармониин уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ композитор Анатолий Андреевтэ манай корреспондент хэдэн асуудалтайгаар хандаба.

ЧЕХОСЛОВАКИДА АЛЬГА ТАШУУЛХАНЬ

Асуудал: «Байгал» ансамблиин концертын программада ямар шэнэ номернууд ороо гээшэб?

Харюу: Манай мэдээжэ композитор Жигжит Батуевай бэшэһэн «Колхозой сюитые» дахин һэргээн табибабди. СССР-эй арадай артист, Социалис Ажалай Герой, Ленинэй шангай лауреат Игорь Моисеевэй табиһан «Үбгэнэй зүүдэн» гэһэн хатар ансамблиин репертуарай алтан жасада оронхой юм. Мүнөө энэ хатарые шэнээр табяабди. Артистнуудай үмдэхэ хубсаһан, нюуртаа үмдэдэг багууд баран даа шэнэлэгдээ.

РСФСР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Михаил Арсеньевэй табиһан «Мэндээшэн», РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Михаил Заславскиин табиһан «Манай басагад», РСФСР-эй арадай артист Михаил Годенкын табиһан «Шэмээшэгүүдэй кадриль», «Забайкальская лирическая», МНР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Сэвжидэй табиһан «Торгод», «Хатарын бужиг» гэһэн хатарнууд Чехословакиин хүн зондо харуулагдахань.

Мүн «Барилдаашад», «Чанзатай хүнүүд», «Чешскэ полька» гэһэн хатарнууд гүйсэдхэгдэхэ.

«Ажалай һайндэр» гэһэн хатар шэнэлэгдэжэ, манай композиторнуудай бэшэһэн хүгжэм доро наярхань.

РСФСР-эй арадай артист, ансамблиин уран һайханай талаар хүтэлбэрилэгшэ Баир Егоров шэнэ хатар бэлдэнхэй. Тиихэдэ РСФСР-эй габьяата артистка Чимита Шанюшкина буряад, монгол дуунуудые хангюурдахаһаа гадна, «Үншэн сагаан ботогон» гэжэ дуус дуулаха байна. Буряадай АССР-эй арадай артистка Клавдия Шулунова, Буряадай АССР-эй габьяата артист Владимир Шагжнев, артист Василий Мадаганов гэгшэд шэнэ дуунуудые гүйсэдхэхөөр бэлдэнхэй. Дээрэ дурдагдаһан эдэ дуушаднай чех, словак хэлэнүүд дээрэ дуунуудые дуулаха байна.

Ансамблиин концерт хоёр отделениһээ бүридэнэ. Тиигэжэ хоёрһоо үлүү часай туршада манай артистнууд концерт табижа, Чехословакиин хүн зондо уран бэлигээ харуулхань.

Асуудал: «Байгал» ансамбль Чехословакиин ороноор хэды шэнээн саг соо аяншалхаб? Һүүлдэнь хайшаа ошохоб?

Харюу: Ансамблиин коллектив хилын саана түрүүшынхээ ошоно бэшэ. Монголой Арадай Республикада гурба дахин айлшалжа ошоо. Монголой гүрэн түрын шагнал — «Найрамдал» медальда хүртэһэн юм. Тиихэдэ ансамблиин солистнууд, РСФСР-эй арадай артист Баир Егоров, Буряадай АССР-эй арадай артистка Оюун Тумурова гэгшэд Зүүн-Урдахи Азиин оронуудаар ябажа, тэндэ уран бэлигээ харуулаа. Энэдхэг, Пакистан, Непал болон бусад оронуудай хүн зон тэдэнэй хатарнуудые хараһан байна. Буряадай АССР-эй арадай артистка Клавдия Шулунова Англи, Шотланди, Лаос, Вьетнам болон бусад оронуудай хүн зоной урда хонгёо дуунуудаа ханхинуулаа һэн.

«Байгал» ансамблиинхид 1975 ондо агуу Илалтын 30 жэлэй ойн урда тээ Монгол ороноор ябажа ерээ һэн. Тэдэнэр концертнүүдээ Илалтын һайндэртэ зорюулһан байна.

Мүнөө «Байгалнай» Чехословаки ороноор бүхэли һара ябаха юм. Тиигэжэ Чехи болон Словакиин хото городуудай промышленна предприяти, ажахынуудай ажалшадай урда концертнүүдые табиха юм, Һүүлээрнь Москва хотодо бусажа ерээд, Волго мүрэн шадарай городуудай ажалшадта айлшалха.

Асуудал: Ансамблиин ажабайдалда болоһон хубилалта, шэнэ һонин тухай хөөрэжэ үгыт.

Харюу: Мүнөө «Байгал» ансамбль Чехословаки ошоходоо, бүридхэлдөө 50 гаран хүнтэй мордохонь.

Эндэ онсолон тэмдэглэхэ юумэн бии. Юуб гэхэдэ, уран һайханай бүлгэмүүдһээ хүнүүд ансамбльда урдань ерэдэг байгаа. Харин мүнөө тад ондоо байдалые харанабди. Улаан-Үдын хүгжэмэй, хореографическа, соёл-гэгээрэлэй училищинуудые дүүргэһэн хүбүүд, басагадые мүнөө абанабди.

Ансамбльдамнай ветеранууд яһала олон. Эдэнэр хэд бэ гэхэдэ, Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд К. Халбаев, Э. Матоваров, М. Фатеев, Л. Бадарханова, В. Гергенова, артистнууд О. Будаев, Н. Дрыгенов, Л. Ертагаев болон бусад.

Буряадай АССР-эй габьяата артистнууд С. Балдаев, Н. Пакеева гэгшэд ансамблиин артистнуудай уран шадабариин хүгжэлтэдэ нилээд ехэ хубитаяа оруулаа.

Манай ансамблиин Чехословаки ошохо болоһон ушар хадаа коллективэй творчестводо ехэ үндэр сэгнэлтэ, тэдээндэ олгогдоһон ехэ этигэл найдабари болоно гээшэ. Тиимэһээ манай харюусалга айхабтар ехэ болоно бшуу. Энээниие артистнуудhай һайн мэдэнэ.

* * *

«Байгал» ансамблиин коллектив байгша оной эхинһээ хойшо Ураал, Сибириин хотонуудаар, Яхадай АССР-эй газарнуудаар ябажа, уран бэлигээ харуулаа һэн. Һүүлээрнь бэлэдхэлэй ве[...]тицн хэжэ, Улаан-Үдэ[...]тынгоо ажалшадта [...] концерт харуулhана[...] һүүлээр Чехословаки [...] ошохоор мордобо.

Амжалтатай ябагты, [...]дэтэ артистнууднай! С[...] Байгал далайнгаа, Бу[...] оронойнгоо үндэр һа[...]нэрые хонгёо дуугаараа, [...]гёон хатараараа дээрэ [...]жэ ябагты! Дэлхэйн га[...] — Байгал далайн эрьедэ [...]вет арадуудай эбтэй [...] бүлэ соо зол жаргалтай а[...] һуужа, ажаллажа, тэмсэ[...] байһан буряад арад удхаа[...] социалис, түхэл маягаа[...] үндэһэ яһанай үндэр искус[...]ваяа улам саашань хүгжэ[...] байна гэжэ эли тодоор [...]руулыт!

Уулзатараа баяртай, [...]хэд!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: «Байгал» ансамблиин артистну[...] хатар наадаяа харуулна.

Ю. ЗЯБЛИЦЕВАЙ фото.

„ИГОРЬ ТАЙЖААР" ЭХИЛБЭ

Буряадай гүрэнэй Ленинэй орденто оперо болон баледэй театрай артистнар Бородинай «Игорь тайжа» гэһэн оперо Владивосток хотын ажалшадта харуулба. Энээгээр театрай гастроль Приморииин хизаарта эхилбэ гээшэ. Театрай артистнар Приморидо августын эсэс болотор аяншалха юм.

Оперо, баледэй театрай артистнар Хабаровска хизаарай хото городуудаар, хүдөө нютагуудаар аяншалһанай һүүлээр Владивосток ошоһон байна. Тэдэнэр Байгал-Амарай түмэр замай зүүн участогай барилгашадтай уулзажа, концертнүүдые харуулаа.

Театрай артистнар Приморииин хизаарай ажалшадта оперо ба баледэй 18 спектакль харуулха түсэбтэй. Классическа, совет композиторнуудай, мүн Буряадай хүгжэмшэдэй зохёоһон оперонууд, баледүүд репертуартань оруулагданхай. Хизаарай промышленна предприятинуудта, хүдөө нютагуудта артистнар ошожо, тэндэхи ажалшадтай уулзаха, концертнүүдые харуулха юм.

СССР-эй арадай артистнар Л. Линховоин, Л. Сахьянова, России Федерациин габьяата артистнар С. Раднаев, К. Базарсадаев, Буряадай АССР-эй арадай артист Д. Дашиев болон бусад Приморииин ажалшадта бэлиг шадабаряа харуулжа эхилбэ.

Манай корр.

ЮРМАЛА АЙЛШАДАА УГТАНА

ЛАТВИИН ССР. Энэ жэлдэ 400 мянга шахуу хүнүүд Юрмала хотын амаралтын байшангуудта, санаторинуудта, пансионадуудта амарха юм. Оронойнманай хэдэн олон хотонуудай, Ригын олон мянгаад ажалшад зунай үедэ энэ хотын паркнуудта, пляжнууд дээрэ амарха. Хүнүүдэй амарха, бэеэ аргалуулха бүхы арга боломжонууд энэ город-курортдо бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Юрмала» гэһэн гостиница харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ЗУНАЙ ҺҮҮЛШЫН ҺАРА

Август манай Байгал шадар зунай һүүлшын һара гэжэ мэдээжэ. Хоногой үнгэрхэ бүри үдэр богони, һэрюубтэр боложо эхилнэ. Тиибэшье һаа, энэ һарада нарата дулаан үдэрнүүд элбэг байдаг гээшэ. Зарим үдэрнүүдтэ үүлэтэйшэг, хура бороо, аадар орохо. Удаань үдэртөө дулаан байбашье, һүниндөө хүйтэржэ захалха сагынь дүтэлбэ. Үгышье һаа, зарим жэлнүүдтэ хойто зүгһөө һэрюубтэр уларилай ерэхэдэ, хура бороо, хадада саһанайшье ороод абаха ушар али олон үзэгдэдэг байна.

Байгша оной август һарада сагай уларил ямар байха хаб гэжэ манай уншагшад һонирхоно еһотой.

Республикын урда аймагуудта һарын туршада дунда зэргээр 17 — 19 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ гэхэ гү, али энэнь нормоһоо гурбан градусаар үлүү байха жэшээтэй. Мүн баруун-урда аймагуудта 12 — 16, хойто аймагуудта 15 — 17 градус дулаан болохо зэргэтэй.

Һарын туршада урда аймагуудта дунда зэргээр 20 — 25, зарим нютагуудта 50 — 60 миллиметр хүрэтэр шиниг нойтон орохоор хүлеэгдэнэ. Республикын баруун-урда аймагуудта 80 — 100 (нормо соогоо), хойто аймагуудта 20 — 30 миллиметр шиниг нойтон орохоор хараалагдана.

Август һарын **түрүүшын арбаад хоногой** туршада бага зэргэ үүлэтэй, хура бороотой байхаар багсаагдана. **Арбан** хоногой тэн багаар үүлэтэйшэг, зарим нютагуудта бага зэргэ хура бороо орохо, аадарлаха. Урда аймагуудта һарын эхиндэ үүлэтэйшэг, хура бороо ехээр орохо жэшээтэй. Харин арбан хоногой һүүл тээнь шиниг нойтон орохогүй. Урда аймагуудта һүниндөө 11 — 16, үдэртөө 25 — 30, баруун-урда аймагуудта һүниндөө 10 — 15, үдэртөө 19 — 24, арбан хоногой һүүл багта һүниндөө 2 — 7, үдэр төө 28 — 30 градус дулаан үзэгдэхөөр хараалагдана. Зарим нютагуудта хюруу унаха. Абаһаар һулаханаар аад, аадарай үедэ секундын 7 — 12 метр хүсэтэйгөөр һалхилхаар хүлеэгдэнэ. Республикын хойто аймагуудта түрүүшын арбан хоногой туршада һүниндөө 4 — 9, үдэртөө 21 — 26 градус дулаан байха.

Хоёрдохи арбан хоногто аадар бороо орохо, үглөөгүүр тээшээ манатай боложо захалха. Урда аймагуудта һүниндөө 7 — 12, һүүл багаарнь 4 — 9, үдэртөө 25 — 30 градус хүрэтэр дулаарха. Хадада һүниндөө хоер градус дулаанһаа гурбан градус хүрэтэр хүйтэн болохо, хюруу унаха. Бусад үдэрнүүдтэнь 17 — 22 градус дулаан, абаһаар һулаханаар, удаа тээнь — аадарай эхилхэдэ секундын 10 — 14 метр хүсэтэйгөөр һалхилха болоно.

Һарын һүүлшын арбан хоногто үүлэ багатай, сэлмэг үдэрнүүд үзэгдэхэ жэшээтэй. Бусад үдэрнүүдтэнь бага зэргэ бороотой, аадартай байжа магад.

Республикын урда аймагуудта һүниндөө 5 — 10, һарын һүүл багаар 1 — 6, зарим нютагуудта һүниндөө хюруу унаха, үдэртөө 25 — 30 градус дулаан болохо хараатай.

Август һарада таряалан жэгдэрэн эдеэшэжэ, амяарлан хуряалгын халуун һаһа хүрэжэ ерэхээр хүлеэгдэнэ. Һарын һүүлшын арбан хоногто обёос болон ешмээн хүсэд эдеэшэһэн байха.

Л. ГОНЧАРОВА,
инженер агрометеоролог.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон Телеграф Радио

НЬЮ-ЙОРК

АМЕРИКЫН КОММУНИСТНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Холбоото Штадуудай коммунис парти Ливандахи байдал тухай мэдүүлгэ хэхэдээ, энэ ороной доторой хэрэгүүдтэ империализмын хүсэнүүдэй хамааралсадаг байһан ушарые шууд шангаар буруушаагаад, Ливандахи уршагта байдал тушаа асуудалые эбэй еһоор шиидхэхын түлөө һаналаа хэлэбэ.

США-гай компарти Ливандахи арсалдаата байдалай уг шалтагаануудые элишэлхэ зуураа, Ливанай доторой хэрэгүүдтэ империализмын, сионизмын болон араб хархисуудай хүсэнүүд хамааралсана гэбэ.

Ливанай коммунис партитай, тэндэхи түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдтэй гүйсэд һаналаа нэгэдхэхэ зуураа, Америкын коммунистнууд энэ оронийе олон ондоо болгон таһалха хүсэлэнтэй гадаадын этэгээдүүдэй хорото һүйдхэлэй ябуулгануудые болюулха тухай шууд шангаар эрилтэ табиба.

Ливан тушаа асуудалнуудые шиидхэлгэ Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые бодото дээрэнь гуримшуулгада туһа нэмэри болохо юм гээд США-гай коммунис партиин национальна түрүүлэгшэ Г. Уинстон, тэрэнэй генеральна секретарь Г. Холл гэгшэдэй гар табилгатай мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ. Палестиные сүлөөрүүлгын эмхиин түлөөлэгшэдэй бүрин эрхэтэ хабаадалгатайгаар Дүтын Зүүн зүг тушаа асуудалаар Женевэдэ эбэй конференци зарлая гэһэн Советскэ Союзай хүсэл оролдолго США-гай правительствын дэмжэхыень компарти уряалба.

ВАШИНГТОН

США-гай ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджер Бостондо үгэ хэлэхэдээ, Африка тушаа Америкын ябуулдаг политикые найруулан тайлбарилаа.

США-гай «дэлхэйн стратеги» соо Африка түби шухала һуури эзэлнэ гээд тэрэ тэмдэглэбэ. Тэрэнэй байгаалиин ехэ баялигууд дэлхэйн экономикын тон шухала зүйлынь болоно гээд тэрэ хэлэбэ. Һүүлэй 20 жэлэй туршада «хара» Африка руу Америкын капитальна һомололго гурба дахин ургаһан байна. Африка болбол США-да түлишэ үйлэдбэрилжэ үгэнэ, американ продукци дэлгүүр дээрээ табюулна. Тиимэһээ тэрэ тон шухала удха шанартай байна. Энэ удха шанарынь саашадаашье ургаха юм.

Африкада «һалхинай эрьеһэнэй» зэсэтэ энэ түби дээрэ национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн шангадаба гээд гүрэнэй секретариин хэлэһэн үгэ соо һанаата болоһоной тэмдэг үзэгдэнэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй еһоор, партизанууд ехэ хүдэлөөтэй, ябуулгатай болоно, хүгжэжэ байһан гүрэнүүд баруунай индустриальна оронуудта шууд шангаар арсалта хэнэ.

Анголодо болоһон ушар хэрэгүүд Родезидэ дабтагдажа болохо юм гү гэхэ зуураа, США болбол Баруун Европын болон ЮАР-ай ударидагшадтай бата нягтаар зүбшэлдөө үнгэргэжэ, энэ асуудал гуримшуулхые оролдоно гээд мэдүүлбэ. Африкын болон бүхы дэлхэйн олохон оронуудаар буруушаагдаһан Урда Африкын премьер Форстер гэгшэтэй хэгдэһэн хөөрэлдөөнэй зорилгые тэрэ иимэрхүүгээр лэ тайлбарилба. Энэ туһатай хөөрэлдөөнүүд болоо, Холбоото Штадууд энэ тэды хараа шугам бариһан зандаа байха юм гээд тэрэ хэлэбэ. Гэхэ зуураа, ЮАР-ай доторой байдал «тэһэрхээршье аюултай байна» гэжэ тэрэ мэдэрбэ.

ЮАР-ай болон Родезиин расис засагаархидаи Африкын үндэһэн зонтон хөөрэлдөө хэхэдээ ехэл уян, ойлгомжотой байхыень Г. Киссинджер уряалаад. Африкатай үни удаан тогтоогдоһон урданай колониальна гүрэнүүдэй холбоо барисаан гээшые хэрэглэхэ шухала гэбэ.

ЮАР-тахи апартеидэй политика бүгэдэ ниитэдэ буруушаагдана. Тус асуудалаар болоходоо, США энэ орон доторхи хуулита болгогдоһон тэгшэ бэшэ эрхэнүүдтэ эсэс табихын тула өөрын нүлөө үзүүлнэ гээд Г. Киссинджер юрэнхыгөөр найдуулһан байна.

НАЙРОБИ

Маоистнууд — империализмын туһамаршад

ТАСС

Кенидэ долоон хоног соогоо нэгэ удаа хэблэгдэн гарадаг «Таргет» гэжэ газетэ «Империализмын туһамаршан» гэһэн гаршагтай статья тунхаглажа, Африка тушаа маоис Хитадай ябуулдаг политикын хархис шэнжэтэйе харуулба.

Африкада болоод дэлхэйн бусад орон нютагуудта сүлөөтэ байдал олгохын түлөө «айхабтар оролдосотой тэмсэлшэд гээшэбди» гэжэ байгаад удаахан сагай туршада Хитад орон өөрыгөө магтадаг һэмнай гээд статья дотор хэлэгдэнэ. Гэхэ зуура, маоистнууд өөһэдынгөө стратегическэ зорилгоор энэ түбиин бэеэ даагаагүй байдалтай оронуудай аша туһада урбана гэжэ КНР Африка хоёрой хоорондохи харилсаануудай түүхэ харуулба.

Африка тушаа Пекинэй ябуулдаг совет засагта харша политикын уг удхань империалистнуудай болон арһа яһанай илгаа гаргагшадай аша туһада алба хэнэ, тиигэжэ тэдэниие алас баруунай хархис хүсэнүүдэй можо руу татан оруулна гээд «Таргет» гэжэ хэблэл анхаралаа хандуулһан байха юм.

РИМ

ИТАЛИ: БАТРАГУУДАЙ ТЭМСЭЛ

ТАСС

Италида зунай амаралтын сагай эхилбэшье, энэ орон дотор ажалшадай забастовочно тэмсэл бууранагүй. Италиин батрагууд, хүдөө ажахын хүдэлмэришэд 48 часай ниитэ-национальна забастовко мэнэ һаяхан соносхобо. Профсоюзай эмхинүүдэй уряагаар миллион хахад шахуу хүдөөгэй ажалшад хүдэлмэриеэ зогсооһон байна.

Салин хүлһэ дээшэлүүлхые ажалай эрхэ байдал һайжаруулхые хараалһан дүримүүдые ажалай шэнэ договор соо оруулхыень буһалгаашад эрилтэ табина. Тэдэнэр Италиин хүдөө ажахын политика хубилгаха ту[...] тодорхой программа [...] жүүлнэ. Хүдөөгэй район[...]дай улад зониие ажал[...] хангаха, мүнөө үедэ ша[...] кризистэ нэрбэгдээд бай[...] национальна хүдөө ажа[...] хүгжөөлгэдэ бүри ех[...] мүнгэ һомолхо тухай эр[...]тэ табина.

Энэ забастовкоһоо ул[...]жалан, Италиин хүдөө [...]хын хамаг бүхы түб га[...]нуудта олониитын жа[...]нууд, митингнүүд болоно.

Италиин үргэн ниитын [...]лөөлэгшэд буһалгаашад[...] һаналаа нэгэдэнги байһан [...] хайгаа мэдүүлнэ.

ДАМАСК

БҮГЭДЭ НИИТЫН ЗАБАСТОВКО СОНОСХОГДОБО

ТАСС

Израилиин эзэмдэһэн Иордан мүрэнэй баруун эрьеын араб зон Тель-Авивай налог татабарида эсэргүүсэн, бүгэдэ ниитын забастовко соносхобо.

Израилиин засагаархидай эд бараанда тогтооһон шэнэ налог татабаринууд эдеэ хоолой зүйлнүүдэй, мүн шухала хэрэглэмжын бусад зүйлнүүдэй үнэ сэнгүүдые нэмээнэ гээд Палестинын мэдээсэлэй агентство тэмдэглэнэ.

Тиигэжэ Тель-Авив сэр[...] замда оруулагдаһан ба[...]лайнгаа айхабтар ехэ гар[...] шануудые эзэмдэгдэһэн [...]зарнуудай араб зондо аша[...] хүсэнэ.

Хэр ехээр хашалта ха[...]тын хэгдэсшье һаа, Иорд[...] баруун бэеын улад зон б[...]дэ ниитын буһалгаа х[...] үргэлжэлһөөр байна гээд Па[...]лестинын мэдээсэлэй агентство тэмдэглэнэ.

ВАШИНГТОН

АРСАЛДААТАЙ БАЙДАЛ

ТАСС

Пентагоной 1977 оной финансова жэлэй бюджет тухай хуулиин проектые Америкын конгрессэй сенат зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Урда тээнь мүнгэ һомололгые эрхилдэг сенадай комиссида һайшаагдаһан энэ хуулиин проект сэрэгэй зорилгодо 104 миллиард доллар гаргашалхые хараална. Байгша оной финансова жэлэйхиһээ үлэһыень 1977 оной финансова жэлдэ шэлжүүлээ һаа, бүри ехэ — 113 миллиард доллар болохо юм.

Буу зэбсэг саашадаа ехээр бүтээн гаргалгын та[...] баригшадай болон тэрэнии[...] буруушаагшадай хоорон[...] тон шанга арсалдаанай о[...]шол байдалда конгресс дээ[...] сэрэгэй бюджет зүбшэн х[...] сэгдэжэ үргэлжэлһөөр. Се[...]наторнууд Т. Иглтон (демо[...]крат, Миссури штадһаа) б[...]лон М. Хэтфилд (республи[...]канец, Орегон штадһаа) г[...]шэд сэрэгэй зорилгодо һомололгые, шадаал һаа, нэгэ миллиард доллароор хороо[...] гэһэн эрилтэ табиба.

ПЕКИН

Газар хүдэлжэ үргэлжэлһөөр

ТАСС

КНР-эй МИД-эй түлөөлэгшэ августын 2-то эндэ иигэжэ мэдээсэбэ: Таншань-Феннань гэжэ районд июлиин 31-дэ ба августын 1-дэ дахинаа 110 дахин доһолходоо, 4 балл, 15 дахин доһолходоо 5 балл хүсэтэйгөөр газар хүдэлөө.

Пекиндэ дахинаа газарай хүдэлһэн ушар үзэгдээгүй.

Гэхэ зуура, ниислэл[...] улад зон үнөөхил зан[...] түхэрэгэн сүүдхэдээ гуда[...] жануудта байһаар. Гэрһэ[...] зайлан гарагты гэһэн заса[...] зургаанай захиралта болю[...]лагдаагүй.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһан: «Тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэе» — КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь В. Ф. Лысовэй статья. «Социалис мүрысөөнэй дневник» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаһан: «Коллективэй хүсэн — мүрысөөнһөө» — В. Захаровай статья. «Байгал далайн баялигай эзэд» — С. Тюлюкинэй статья.

Гурбадахи хуудаһан: «Редакцида ерэһэн бэшэгүүдһээ» — суглуулбари. «Пентагоной баазово үбшэн» — улас хоорондын тэмдэглэл.

Дүрбэдэхи хуудаһан: «Яруунын нуурнуудта Амар мүрэн айлшалаа» Ю. Бельских гэгшын корреспонденци. «Бидэ БАМ-да ажаһуунабди» — фотоинформаци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.45 — «Урод хэлэн». 11.30 — Баримтата фильм. 11.45 — «Зураг бүхэндэнь — наран». 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — Үхибүүдэй фильм. «Седьмой Джин» — телевизионно уран һайханай фильм. 13.15 — «Эб найрамдалай, социальна дэбжэлтын түлөө». 13.30 — «Бидэнэр БАМ-ые баринабди». СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМ-ай барилгын начальник, КПСС-эй XXV съездын делегат В. К. Мохортов дамжуулга хэхэ. 14.00 — «Одна копейка — три миллиарда». Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 14.10 — Украинын ССР-эй искусствын мастернуудай концерт. 15.30 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 16.00 — Забһарлалга. 16.10 — Хүгжэмтэ антракт. 16.15 — «Таинственный остров капитана Немо» (5-дахи ба 6-дахи сери). 18.00 — «Время». 18.30 — России Федерациин гүрэнэй духовой оркестр наадаха. 19.00 — «Бидэнэр БАМ-ые баринабди». СССР-эй транспортна барилгын министрэй орлогшо, ГлавБАМ-ай барилгын начальник, КПСС-эй XXV съездын делегат В. К. Мохортов дамжуулга хэхэ.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Түүдэг» гэжэ телевизионно журнал (буряадаар). 20.00 — Телевизионно һонин. 20.20 — «Москвагай уран зураашад — манай айлшад».

«Орбита». — 21.00 — Шэнэ һонин. 21.15 — Забһарлалга. 21.25 — «Таинственный остров капитана Немо» (5-дахи ба 6-дахи сери). 23.10 — «Мүнөө сагай эрдэм наука». 23.40 — «Днестрэй дуунууд» — фильм-концерт. 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 19.30 — «Одна копейка — три миллиарда». Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 19.40 — Украинын ССР-эй искусствын мастернуудай концерт.

Улаан-Үдэ. 21.00 — «Улаан-Үдэ хотын программа».

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

Индекс: 670000, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 3[...] Телефоны: редактора — 2-54-54, приемная — 2-5[...], зам. редактора — 2-6[...], зам. редактора — 2-62-6[...], отв. секретаря — 2-50-[...], секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-60-91, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаганды и агитации — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, писем и селькоров — 2-67-81, информации — 2-34-05, общественная приёмная — 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н 01982. Заказ № 00667.